VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA FINANCÍ A ÚČETNICTVÍ

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Hlavní specializace: Účetnictví a finanční řízení podniku

INFLAČNÍ ÚČETNICTVÍ

Diplomová Práce

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Vladimír Zelenka, Ph.D

Autor: Bc. Jaroslav Stojan

Praha 2018/2019

Titul a jméno autora:	Bc. Jaroslav Stojan
Název diplomové práce:	Inflační účetnictví
Název práce v angličtině:	Inflation accounting
Katedra:	Finančního účetnictví a auditingu
Vedoucí diplomové práce:	doc. Ing. Vladimír Zelenka, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Anotace

Předmětem diplomové práce „Inflační účetnictví“ je analýza vlivu inflace na finanční výkazy. První část je zaměřena na nedostatky účetních výkazů způsobených změnou cenové hladiny a možnosti jejich teoretické úpravy k eliminaci těchto nedostatků. Druhá část se zabývá rozborem inflačního účetnictví podle Mezinárodních účetních standardů účetního výkaznictví, a aplikací na finanční výkazy společnosti nacházející se v zemi hyperinflační ekonomiky.

Annotation

The goal of the diploma thesis “Inflation Accounting“ is to analyze the impact of inflation on financial statements. First part is aimed to describe limitations of financial statements caused by inflation, and the way how to adjust financial statements to eliminate the limitations. Second part describes and shows application of inflation accounting under International Financial Reporting Standards on Financial statements of a company in hyperinflation economy.

Klíčová slova

Účetnictví, inflace, změna cenové hladiny, Mezinárodní účetní standardy IFRS, oceňovací základny v účetnictví, úpravy finančních výkazů, účetnictví historických cen, účetnictví běžných cen

Keywords

Accounting, Inflation, Change in price level, International Financial Reporting Standards, Accounting Valuation Bases, Adjustments of Financial Statements, Historical Cost Accounting, Current Cost Accounting

Prohlášení:

„Prohlašuji, že diplomovou práci *Inflační účetnictví* jsem zpracoval samostatně a veškerá použitá literatura a další prameny jsou uvedeny v seznamu zdrojů“

V Praze dne:

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. Ing. Vladimíru Zelenkovi, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Obsah

1 Úvod ... 3

2 Inflace a její vliv při pohledu na hodnoty zobrazené v účetní závěrce ... 5

2.1 Příčiny inflace ... 7

2.1.1 Příčiny na straně poptávky ... 7

2.1.2 Příčiny na straně nabídky ... 8

3 Nedostatky standartních účetních výkazů v prostředí inflace ... 9

3.1 Rozvahové položky ... 9

3.1.1 Dlouhodobý majetek ... 9

3.1.2 Zásoby ... 11

3.2 Hospodářský výsledek (Výkaz zisků a ztrát) ... 12

3.2.1 Nominální finanční uchování kapitálu ... 12

3.2.2 Reálné finanční uchování kapitálu ... 13

3.2.3 Fyzické uchování kapitálu ... 13

3.2.4 Dopady neuchování kapitálu ... 14

4 Inflační účetnictví ... 15

4.1 Účetnictví v cenách aktuální kupní síly peněz ... 16

4.2 Účetnictví aktuálních cen ... 21

4.3 Porovnání účetnictví historických a současných cen ... 23

5 Praktická část - Současný pohled dle IFRS ... 25

5.1 Způsoby oceňování vymezené v rámci IFRS výkaznictví ... 30

5.1.1 Historické náklady (Historical costs) ... 30

5.1.2 Aktuální hodnoty ... 30

5.2 Finanční výkazy ... 33

5.3 Možnosti oceňování jednotlivých druhů položek dle IFRS ... 37

5.3.1 Dlouhodobý hmotný majetek ... 38

5.3.2 Dlouhodobý nehmotný majetek ... 40

5.3.3 Zásoby ... 41

5.3.4 Pohledávky ... 41

5.3.5 Závazky ... 42

6 Úprava finančních výkazů dle IAS 29 ... 43

6.1 Volba indexu ... 43

6.2 Stanovení indexu k určitému datu ... 44

6.3 Rozvaha (Výkaz o finanční situaci) ... 46

6.3.1 Odložená daň ... 49

6.3.2 Vlastní kapitál ... 50

6.4 Výkaz zisků a ztrát a ostatního úplného výsledku hospodaření 50
6.5 Zisk nebo ztráta z čisté peněžní pozice 52
6.6 Výkaz peněžních toků 52
6.7 Příloha finančních výkazů 53
6.8 Srovnatelné údaje 53
6.9 Ekonomika přestává být hyperinflační 53
7 Souhrnný příklad 55
7.1 Základní informace o společnosti 56
7.2 Zásoby a hodnota spotřebovaných zásob 59
7.3 Dlouhodobý majetek - Budova 60
7.4 Dlouhodobý majetek – Ostatní majetek 61
7.5 Odložená daň 63
7.6 Tržby a ostatní výsledkové položky 63
7.7 Základní kapitál 65
7.8 Nerozdělený zisk 65
7.9 Finanční výkazy sestavené v souladu s IAS 29 67
8 Konsolidovaná účetní závěrka 69
8.1 Mateřský i dceřiný podnik se nacházejí v hyperinflační ekonomice 69
8.2 Mateřský podnik se nachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ne 70
8.3 Mateřský podnik se nenachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ano 70
8.4 Konsolidace finančních výkazů 71
9 Závěr 73
10 Seznam použité literatury 78
11 Seznam tabulek 79
12 Seznam obrázků 80
13 Seznam příloh 81

1 Úvod

Ať si to člověk uvědomuje či ne, již od dávných dějin přichází s penězi každodenně do styku. Většina z nás je má spojeny s jejich hlavním účelem, tedy jako prostředek směny. Dříve byly taktéž uchovatelem hodnot například mezi obdobím sklizní a zabijaček, kdy mlynář prodával mouku v létě, zatímco zabijačky probíhaly až v pozdějších chladných měsících. V současnosti jsou kromě směny používány peněžní jednotky také jako měrná jednotka, podobně jako metry, minuty a mnohé další.

Pro velkou část populace je vyjádření hodnoty určité věci, činnosti či čehokoliv jiného rozhodujícím kritériem při posuzování zda něco dělat, něco koupit, nebo nedělat vůbec nic. Peníze často ovlivňují chování lidí více než cokoliv jiného, což ve světě byznysu platí dvojnásob.

V rámci této diplomové práce bude pohled zaměřen na to, jak peníze vyjadřují hodnoty a majetky podniků. U peněz nicméně nastává problém, že na rozdíl od metru či kilogramu, které vždy budou měřit či vážit stále stejně, se hodnota peněz postupem času neustále vyvíjí, peněžní jednotka tak nevyjadřuje stejné ocenění v jiných časových obdobích, a je potřeba tuto skutečnost vzít v potaz. Právě tyto neustálé změny mají vliv na to, že funkce peněz jako uchovatele hodnot je pouhým přežitkem. Jako příklad lze uvést situaci, kdy za jednu minci by člověk dostal dva rohlíky. Po nějaké době by však za tu samou minci dostal pouze jeden rohlík. Mince v tuto chvíli ztratila svou hodnotu. Této situaci, kdy hodnota peněz klesá, se říká inflace, a dá se již považovat za běžnou součást vývoje finančního prostředí. Opakem je deflace, tedy situace, kdy hodnota peněz roste, a místo dvou rohlíků byste si za onu jednu minci byly schopni koupit například rohlíky tři. Deflace není na rozdíl od inflace příliš častá, a ve většině případů tedy dochází s postupujícím časem spíše ke znehodnocování peněz.

I přes tento výrazný nedostatek změny hodnoty peněz v čase jsou stále peníze používány jako měrná jednotka, a jsou nedílnou součástí různých informačních systémů, jako jsou například informace o majetku a hospodaření společností. Manažeři a další odpovědné osoby v těchto společnostech mají spoustu podrobných údajů, které ani zdaleka nejsou získávány pouze z účetnictví, a mohou si nastavit, jaká různorodá data jim mají zaměstnanci zaznamenávat, zpracovávat a prezentovat.

Pro osoby stojící mimo společnost, primárně pro majitele podniku, kterým tak jsou prezentovány finanční výsledky činností manažerů pověřených správou společnosti, jsou v pravidelných ročních intervalech prezentovány finanční výkazy, které jsou vypracovány na

základě údajů získaných z účetnictví. Pro tyto osoby nemající přístup k interním údajům a datům jsou finanční výkazy jedním ze základních podkladů pro hodnocení svých investic ve společnosti a pro posouzení schopností managementu. Aby byly prezentované finanční výkazy důvěryhodné a užitečné, musí účetnictví splňovat základní požadavky, aby věrně zobrazovaly jednotlivé transakce, a majetek a závazky společnosti tak odpovídaly jejich skutečné podstatě. Musí tedy dle účetní terminologie podávat věrný a poctivý obraz. Ten by měly zajistit účetní standardy, podle kterých společnost vede své účetnictví. Jako příklad můžeme uvést Mezinárodní účetní standardy IFRS (International Financial Reporting Standards) či národní standardy jako jsou České účetní standardy. Při dodržování pravidel stanovených účetními standardy by pak finanční výkazy měly poskytovat věrný a poctivý obraz.

To by platilo v případě klasického pojetí účetnictví založeného na historických cenách, které předpokládá, že inflace je nulová, případně velmi nízká (např. kolem 3%) a nedochází tak k přílišným změnám cen, které by měly znatelný dopad na pohled při hodnocení společnosti. Nicméně v případech, kdy dochází z důvodu vysoké inflace k výrazným změnám kupní síly peněz, ani finanční výkazy zpracované v naprostém souladu se standardy nemusí podávat spolehlivé údaje. Jak si ukážeme v následujících částech této práce, je pro potřeby správného rozhodování uživatelů finančních výkazů nutno položky vykazované v účetnictví vyjádřit zúčtovací jednotkou běžnou ke stejnému, rozvahovému dni, aby poskytovaly relevantní informace o výkonnosti a finanční pozici podniku. Dále se také podíváme k jakým chybám či nedorozuměním může docházet, pokud nejsou položky vyjádřeny zúčtovací jednotkou běžnou k rozvahovému dni, ale v historických hodnotách.

Finálním výstupem této práce bude představení postupů aplikovaných Mezinárodními účetními standardy IFRS a jejich následná aplikace na finanční výkazy společnosti.

Toto téma jsem si pro svou diplomovou práci vybral pro jeho nevšednost. Inflační účetnictví není výrazně pokryto v sylabech předmětů vyučovaných na naší Fakultě Účetnictví a finančního řízení podniku. Jednou se o něm zmínil Profesor Zelenka při hodině předmětu zabývajícího se konsolidací účetních výkazů. Bylo to poprvé, kdy jsem o tomto termínu slyšel, okamžitě mě to zaujalo a chtěl jsem se o něm dozvědět více.

2 Inflace a její vliv při pohledu na hodnoty zobrazené v účetní závěrce

Finanční výkazy vydávané společnostmi jako finální výstup účetnictví slouží především externím uživatelům, jako jsou investoři (ať už stávající nebo potenciální) nebo věřitelé. Ti nemají přístup k jiným interním zdrojům informací, a jsou tak odkázáni na finanční výkazy, ve kterých jsou veškeré údaje zobrazeny ve funkční měně (většinou v měně dané země, ve které společnost operuje), a tedy v peněžních částkách. Hodnota takovýchto měrných jednotek se v průběhu času mění a v některých případech jsou tyto změny i v poměrně krátkém časovém horizontu velmi výrazné. Jak již bylo v úvodu řečeno, ve většině případů dochází ke snižování jejich hodnoty (resp. ke snižování kupní síly peněz). Nominální hodnota zůstává stejná, avšak dochází ke změně reálné hodnoty. Zjednodušeně řečeno je pro směnu za zboží či službu v čase X1 potřeba vydat větší množství peněz než dříve v čase X0. Tento fenomén je známý jako inflace.

Obecně je inflace v rámci ekonomie definována „jako nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice v určitém časovém období“, či také jako pokles kupní síly peněžní jednotky. Tato změna cenové hladiny za určité období je udávána jako míra inflace. Ta porovnává vybraný cenový index na konci a na začátku období. Cenový index je ukazatel, který vyjadřuje kupní sílu peněz v určitém okamžiku. Využívá se především porovnání indexů při jejich vývoji v časové řadě. Nejpoužívanějšími indexy jsou index spotřebitelských cen (customer price index – CPI), index cen výrobců (producer price index - PPI) a deflátor HDP.[1]

Veřejnosti zřejmě nejvíce známý index, který je běžně prezentován médii, je Index spotřebitelských cen, který vyjadřuje průměrnou změnu cenové hladiny zboží a služeb spotřebovaných finálním zákazníkem. Index je vypočten prostřednictvím takzvaného spotřebitelského koše, který obsahuje mix zboží a služeb, kde každá položka má při započtení stanovenou váhu na základě jejich spotřeby. Spotřebitelský koš platný od ledna 2018 používaný pro výpočet indexu v České republice dle Českého statistického úřadu vychází při určování vah ze spotřeby domácností v roce 2016. Spotřebitelský koš je rozdělen do následujících 12 skupin:[2]

---

[1] HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-891-6.

[2] Inflace - druhy, definice, tabulky | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: *https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace*

Tabulka 1 - Spotřebitelský koš sloužící ke kalkulaci inflace v České republice

Název	Váha (na celkové hodnotě 1000)		
	Rok 2018	**Roky 2016, 2017**	**Rok 2015**
1) Potraviny a nealkoholické nápoje	177,628	180,608	170,824
2) Alkoholické nápoje, tabák	92,145	93,387	94,980
3) Odívání a obuv	41,451	39,199	32,873
4) Bydlení, voda, energie, paliva	257,169	251,244	265,626
5) Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	58,099	57,830	61,141
6) Zdraví	24,541	22,995	23,760
7) Doprava	101,737	100,841	101,329
8) Pošty a telekomunikace	28,849	30,724	30,580
9) Rekreace a kultura	86,271	89,596	87,601
10) Vzdělávání	5,742	6,238	7,411
11) Stravování a ubytování	59,130	58,111	55,573
12) Ostatní zboží a služby	67,238	69,226	68,302
Celkem	**1 000,000**	**1 000,000**	**1 000,000**

Zdroj: Spotřební koš - archiv | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: *https://www.czso.cz/csu/czso/spotrebni_kos_archiv*

Pro účely porovnání byly do tabulky výše vloženy také váhy platné v letech 2017 a 2016 vycházející ze spotřeby v roce 2014 a váhy platné v roce 2015 vycházející ze spotřeby v roce 2012. Jak můžeme vidět, spotřebitelský koš není stálý, postupem času se jeho složení a váhy jednotlivých složek vyvíjí v závislosti na vývoji spotřeby domácností, a to z důvodu, aby výsledný index nejreálněji vyjadřoval průměrný růst cenové hladiny.

Obdobným způsobem jako index spotřebitelských cen se počítá také index cen výrobců, který se liší ve složení položek v koši a jejich vahách, neboť spotřeba výrobců od konečných spotřebitelů zboží a služeb se liší. Český statistický úřad rozlišuje několik indexů cen výrobců, a to podle oboru jejich činnosti:

- Ceny průmyslových výrobců
- Ceny stavební výroby
- Ceny tržních služeb
- Ceny zemědělských výrobců

Dalším používaným indexem je deflátor HDP. Tento index porovnává nominální a reálný hrubý domácí produkt, tedy hodnotu HDP v cenách běžného období a hodnotu HDP v cenách výchozího, srovnávacího období.[3]

[3] Inflace - druhy, definice, tabulky | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: *https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace*

Výše zmíněné cenové indexy se liší způsobem výpočtu, výsledné hodnoty si nicméně jsou z dlouhodobějšího pohledu velmi podobné, neboť pokud se zvýší ceny vstupních zdrojů výrobcům, ti tuto skutečnost následně promítnou do cen svých produktů.

2.1 Příčiny inflace

Faktorů, které způsobují růst cenové hladiny, je mnoho. V případě vysoké míry inflace se ekonomové shodují, že je způsobena růstem peněžní zásoby v ekonomice. Například v období válek je do ekonomiky „pumpováno“ velké množství peněz na výrobu zbraní. Samozřejmě ale i v období míru dochází k nárůstu peněžní zásoby, například z důvodu zásahu centrální banky, z důvodu vývoje politické a ekonomické situace. Mírná inflace je vysvětlována vedle růstu peněžní zásoby také kolísáním reálné poptávky či nabídky po zboží.

Cenová hladina vyjadřuje vztah mezi celkovým množstvím peněz a celkovým objemem statků a služeb, za které jsou směňovány. Vývoj cenové hladiny ovlivňuje řada faktorů. Na množství peněz má, jak již bylo řečeno, vliv rozhodování centrální banky. Množství zboží a služeb je ovlivňováno v zásadě jen tržními silami a produkčními schopnostmi hospodářství. Dá se říci, že tyto dva vlivy působí protichůdně. Faktory vyvádějící cenovou hladinu z rovnováhy mají svůj původ na straně poptávky nebo na straně nabídky.

2.1.1 Příčiny na straně poptávky

Základní příčiny na straně poptávky můžeme rozlišit následovně:

- Růst množství peněz při stejné úrovni trhu. Na množství peněz mají v současnosti vliv pouze centrální banky. Množství oběživa (mince a bankovky) se zvyšuje emisí nových peněz, snižování naopak jejich stahováním z oběhu. Stejný princip uplatňuje banka na množství bezhotovostních peněz, kde je množství ovlivňováno zvyšováním a snižováním úrokových sazeb.
- Na velikost trhu mají vliv především populační růst a také příliv zahraničních investorů. Populační růst/pokles působí většinou velmi zvolna, neboť velikost populace se mění poměrně pomalu. Na druhé straně rozhodování investorů zda vložit nebo naopak stáhnout svůj kapitál v dané zemi může ovlivnit poptávku po penězích, a tím pádem také cenovou hladinu, velice výrazně i v poměrně krátkém období.
- Další významné vlivy jsou psychologické, mezi něž patří očekávání. Ve chvíli, kdy spotřebitelé očekávají, že se jejich situace bude zlepšovat, pak jejich poptávka po statcích roste.

- V neposlední řadě působí také poptávka po držení peněžních zůstatků. Pokud si lidé přejí náhle z nějakého důvodu držet větší zásobu hotovosti, vede tato skutečnost k růstu kupní síly jednotky peněz, protože lidé jsou méně ochotni nakupovat, a dochází tedy k převisu nabídky nad poptávkou, což v důsledku vede ke snížení cen zboží. Naopak pokles ochoty lidí držet peníze vede k inflaci, protože poptávka po statcích převyšuje nabídku a ceny tak všeobecně rostou.

2.1.2 Příčiny na straně nabídky

Mezi významné příčiny na straně nabídky patří růst cen materiálových zdrojů z důvodu, že dochází k jejich postupnému vyčerpávání a horší výtěžnosti. Populační vliv působí nejen na straně poptávky, ale také na straně nabídky. Konkrétně se jedná o změnu poměru produktivních oproti neproduktivním členům společnosti. Vzroste-li podíl neproduktivních složek společnosti (dětí a důchodců) na úkor produktivních, pokud odhlédneme od všech ostatních vlivů, dochází k poklesu nabídky v poměru k poptávce.

Vliv nemá pouze poměr produktivních a neproduktivních osob, ale také produktivita jejich práce. Čím vyšší je produktivita práce, tím více působí tento fakt protiinflačně. Trvalý vzestup množství služeb a statků, které jsou nabízeny na trhu, vede k tomu, že tatáž peněžní jednotka je schopna koupit více.

Na nabídku působí také takzvané „*výpadky produkčních kapacit*“, které jsou způsobeny rozsáhlými přírodními katastrofami, či zničením nebo dlouhodobým výpadkem technické infrastruktury (zejména energetické a dopravní sítě).

Vlivy na obou stranách trhu ve skutečnosti působí současně, ať již souběžně či protichůdně, a při zkombinování jejich vlivů dochází k finálnímu vývoji cenové hladiny.[4]

[4] HOLMAN, Robert. *Ekonomie.* 4. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-891-6.

3 Nedostatky standartních účetních výkazů v prostředí inflace

Změny v hodnotách peněžní hladiny v případě konvenčních účetních postupů mohou silně zkreslovat pohled uživatelů účetních výkazů, kteří je využívají na posouzení produktivity účetní jednotky a na hodnotu jejího majetku. Příčinou nemusí být pouze vysoká inflace či přímo hyperinflace, ale již při poměrně mírné míře inflace může docházet k výraznému ovlivnění hlavních finančních ukazatelů počítaných z dat v účetní závěrce. V následující části se podíváme na vlivy inflace na kvalitu a relevantnost informací o hospodářském výsledku a rozvahových položkách. Také si ukážeme, k jakým problémům dochází, pokud účetnictví nereflektuje změny cenové hladiny.

Současné účetní předpisy, ať už se jedná o lokální předpisy jednotlivých zemí nebo o mezinárodní účetní standardy, upravují účetnictví vedeného na základě historických hodnot, vyjma určitých situací, kdy dochází ke změně oceňovací základny například na ocenění reálnou hodnotou (tzv. fair value). Účetnictví v historických hodnotách jsou v cenách, které platily v okamžiku, kdy byla transakce prvotně zaznamenána v účetnictví. Plynutím času však tato hodnota ztrácí aktuálnost, a proto již není pro rozhodování relevantní. Cena, za kterou podnik před 20 lety nakoupil budovu či stroj, v současnosti jen těžko může vystihnout její skutečnou hodnotu.

3.1 Rozvahové položky

Rozvahové položky jsou stavové veličiny představující hodnoty aktiv a pasiv ke dni sestavení účetních výkazů. Jak bylo již ovšem řečeno, vychází především z historických hodnot, které nevyjadřují jejich současnou hodnotu. Toto tvrzení neplatí u položek, které ač jsou vedeny v historických hodnotách, jsou vyjádřeny v jejich současné hodnotě. Tuto podmínku splňují peníze a jejich ekvivalenty a také položky, které představují předpokládaný budoucí tok peněz v přesně stanovené hodnotě, především tedy pohledávky a závazky. Všechny tyto rozvahové položky můžeme zařadit do skupiny takzvaného finančního pracovního kapitálu („Monetary working capital“). Na druhé straně stojí ostatní položky rozvahy, u kterých vykázání v historických hodnotách může být velice zkreslující. Na tyto položky se nyní podrobněji podíváme.

3.1.1 Dlouhodobý majetek

Majetek, který je společností využíván k uskutečňování jejich podnikatelských činností, slouží zpravidla po několikaleté období a jeho věková skladba může tedy být velmi různorodá.

Budovy či výrobní stroje nakoupené před mnoha lety, budou mít z důvodu použití historické ceny mnohem nižší účetní hodnotu, než by byla jejich cena, pokud by byly nakoupeny v současnosti. Hodnota aktiv by tak byla podhodnocena v porovnání s konkurenční společností, jejíž skladba majetku by byla naprosto stejná, avšak tento majetek by byl nakoupen později.

Vedle dopadu na velikost aktiv v rozvaze má ocenění majetku významný dopad také na hospodářský výsledek, do kterého vstupuje hodnota majetku prostřednictvím odpisů. Při růstu cen dochází k nadhodnocování reálného zisku.

Předpokládejme, že společnost vlastní stroj v historické pořizovací hodnotě 5 000 peněžních jednotek (PJ) s dobou životnosti 10 let, což odpovídá ročnímu odpisu 500 PJ. Cenová hladina v průběhu let rostla a v současnosti by takový stroj stál 10 000 PJ. Při stejné době životnosti by pak roční odpis byl 1 000 PJ, tedy dvojnásobný. Uveďme zjednodušený předpoklad, že tržby činí 10 000 PJ a náklady s nimi spojené vyjma odpisů dlouhodobého majetku jsou 8 500 PJ. Při použití odpisu vypočteného z historické pořizovací hodnoty by zisk společnosti byl následující:

Tržby	10 000
Náklady na prodané zboží a ostatní provozní náklady	- 8 500
Odpisy dlouhodobého majetku	500
Zisk	1000

Takovýto zisk však nebere v úvahu fakt, kdy v okamžiku obnovy stroje dojde z důvodu vyšší pořizovací ceny také ke zvýšení odpisů a tím pádem také k výraznému poklesu zisku. V našem případě klesne zisk o polovinu, z původních 1 000 PJ na pouhých 500 PJ, jak je vidět v kalkulaci níže:

Tržby	10 000
Náklady na prodané zboží a ostatní provozní náklady	- 8 500
Odpisy dlouhodobého majetku	- 1 000
Zisk	500

V situaci, kdy úspěšnost produktů společnosti na trhu je stejná jako v předchozích letech a nedošlo k žádným jiným situacím, které by měly na hospodaření podniku vliv, uživatelé očekávají také podobnou relativní výši zisku, a v závislosti na zisku také výplatu dividend,

pokud jsou vypláceny. Výplata dividend v plné výši zisku založeného na historických cenách, má také dopad na budoucí schopnost podniku provést obnovu své výrobní kapacity, neboť kapitál potřebný k uskutečnění obnovy by byl z důvodu vyšších cen strojů ovlivněných inflací nedostatečný. Tomuto faktu se bude dále věnovat jedna z dalších podkapitol.

3.1.2 Zásoby

U zásob by se mohlo zdát, že se jedná o komoditu, která se v podniku relativně rychle otáčí a z tohoto důvodu by dopad na účetní výkazy neměl mít velký vliv. To je ovšem zásadní omyl. Prvním problémem je, že některé produkty mohou být společností drženy delší dobu z důvodu dlouhé doby výroby či například jako rezerva pro případ výpadku výroby, což bude mít dopad především na hodnotu zásob v rozvaze. Druhým problémem je doba mezi nákupem a prodejem zboží. Zde je hlavní dopad na výsledek hospodaření. Uveďme opět na případu:

Tabulka 2 - Přehled nákupu a prodeje zboží

Položka	1. 1. 20X0	31. 12. 20X0
Kupní cena	100	115
Prodejní cena	120	140
Nakoupeno ks	100	
Prodáno ks		-100

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3 - Porovnání výsledku při použití historických cen a cen běžných ke dni sestavení výkazů

Položka	Varianta A	Varianta B
Tržby	14 000	14 000
Náklady	-10 000	-11 500
Marže	4 000	2 500
Odpisy a ostatní náklady	-2 000	-2 000
Zdánlivý zisk ze změny kupní síly	-	1 500
Zisk	**2 000**	**2 000**

Zdroj: vlastní zpracování

Varianta A počítá s historickými hodnotami. Porovnává tak tržby v aktuálních cenách s nákupními cenami, které však platily v době nákupu. Produkt sám o sobě, pokud by byl prodán ihned v okamžiku nákupu, by měl mnohem menší přínos, než jak by se mohlo zdát při prezentaci na základě historických hodnot. Zbývající část zisku je způsobena změnou cenové hladiny, která by však neměla být připisována k jednotlivým produktům, ale měla by být zobrazena samostatně, jako vliv změny cenové hladiny, nazývaný také jako zdánlivý zisk z kupní síly. To můžeme vidět ve variantě B, kde reálný zisk z prodeje odpovídá rozdílu mezi prodejní cenou a aktuálními náklady, které by bylo nutné vynaložit na nákup prodaných položek v okamžiku prodeje. Zbylá částka je pouze zdánlivý zisk, protože v okamžiku stabilizace cenové hladiny by zisku ze změny cenové hladiny již nebylo dosahováno.

3.2 Hospodářský výsledek (Výkaz zisků a ztrát)

Výkaz obsahující skladbu hospodářského výsledku slouží jako podklad k informování o výkonnosti podniku a je využíván k různým finančním analýzám, které jsou následně využívány uživateli k jejich rozhodování. Pro sestavení analýzy je však nutno použít relevantní vstupy, bez kterých by byly její výsledky nepřesné a zavádějící.

Hospodářský výsledek je z důvodu inflace zkreslován několika elementy. Jedná se o již výše uvedené náklady na prodané produkty a odpisy dlouhodobého majetku. Dalšími elementy jsou veškeré další náklady, které neodpovídají současné hodnotě peněz. Sem můžeme zahrnout například mzdové náklady, předplacené náklady a v podstatě všechny další náklady sjednané v minulosti, které jsou spotřebovány v běžném účetním období a zároveň nejsou proti růstu cen nijak ošetřeny (například u úvěrů může být sjednáno navýšení úroků o inflaci, kdy změna cenové hladiny je tedy již zakomponována v částce úroků).

Reálné zobrazení nákladů a výnosů a jejich rozdělení konkrétním příčinám se váže k jednomu z významných termínů účetního výkaznictví, takzvanému uchování kapitálu (v angličtině označované jako „capital maintenance“). Jedná se o účetní koncept vycházející z předpokladu, že společnost realizuje zisk až poté, kdy je kompletně uchována hodnota kapitálu. Uchování hodnoty kapitálu je dosaženo v případě, kdy hodnota kapitálu společnosti na konci období zůstane v porovnání s hodnotou na začátku období stejná, nepředpokládáme-li žádný nový vložený kapitál. Respektive lze zisk vyjádřit také jako veškeré příjmy snížené o veškeré náklady, včetně nákladů na uchování kapitálu.

Teorie rozlišuje více typů uchování hodnoty kapitálu:

a) uchování nominální finanční hodnoty kapitálu („Nominal financial capital maintenance“)
b) uchování reálné finanční hodnoty kapitálu („Real financial capital maintenance“)
c) uchování fyzické/operativní hodnoty kapitálu („Physical/operating capital maintenance“)

Rozdíl mezi jednotlivými přístupy je ve způsobu kvantifikace změn v hodnotách aktiv a závazků společnosti a ve způsobu s jejich zacházením při vykazování.

3.2.1 Nominální finanční uchování kapitálu

Při standardním pohledu účetnictví historických cen je dosaženo finančního uchování kapitálu v případě, že nominální hodnota na konci období odpovídá nominální hodnotě na začátku období bez jakýchkoliv vkladů či výběru kapitálu společnosti v průběhu období. Pokud hodnota kapitálu na začátku období byla 100, je kapitál uchován v případě, že na konci období je opět alespoň

100. Tento přístup je vhodný v situaci, kdy téměř neexistuje inflace, a reálná hodnota vloženého kapitálu se tedy také v čase nemění. Inflace je ovšem obecně všudypřítomný jev, proto se vyvinuly další koncepty popsané níže.

3.2.2 Reálné finanční uchování kapitálu

U konceptu finančního uchování kapitálu je kapitál vyjádřen v nominálních monetárních jednotkách, zvýšení cen aktiv je vyjádřeno jako nárůst kapitálu. Pouze zvýšení kapitálu, které přesahuje nárůst ve výši odpovídající změně všeobecné cenové hladiny, je rozeznáno jako zisk. Nárůst hodnoty kapitálu související se změnou všeobecné cenové hladiny je považován za úpravy kapitálu z důvodu uchování kapitálu.

Zjednodušeně řečeno, pokud byla na začátku období hodnota kapitálu 200 PJ a během období došlo ke zvýšení cenové hladiny z hodnoty 100 na 120, pak byla hodnota kapitálu uchována, pokud je jeho hodnota 240 PJ, vypočteno jako:

$$200\ (kapitál\ na\ začátku\ období) * \frac{120\ (cenový\ index\ na\ konci\ období)}{100\ (cenový\ index\ na\ počátku\ období)}$$

Veškerý nárůst kapitálu, který je nad 240 PJ a pokryje tedy průměrný růst cenové hladiny je poté možno rozeznat jako zisk daného období. Na kapitál je v tomto případě nahlíženo jako na bohatství vlastníků a může být z tohoto pohledu prezentován jako:

Základní kapitál	X
Ostatní kapitálové fondy společnosti	X
Kapitál společnosti	X

3.2.3 Fyzické uchování kapitálu

V případě uchování fyzické hodnoty kapitálu, někdy také nazývané operativní hodnoty kapitálu, je kapitál definován jako fyzická produkční kapacita a nárůst takto definovaného kapitálu je považován za zisk. Všechny změny hodnot aktiv a závazků jsou považovány za změny v hodnotě fyzické produkční kapacity společnosti a je s nimi proto zacházeno jako s úpravami kapitálu, nikoliv zisku. Kapitál je poté prezentován následovně:

Dlouhodobá aktiva	X
Zásoby	X
Finanční pracovní kapitál	X/(X)
Kapitál společnosti	X/(X)

3.2.4 Dopady neuchování kapitálu

Princip uchování kapitálu je velice významný z toho pohledu, že při jeho nedodržení může dojít v rámci rozhodování k závažným chybám, kdy nadhodnocení zisku rezultuje k jeho nadměrnému přerozdělování. Přerozdělováním zisku v této situaci není myšlena pouze výplata dividend akcionářům či podílníkům, může se taktéž jednat o výplatu mzdových bonusů managementu, které se většinou z velké části váží právě na finanční výsledky společnosti. To může do budoucna znamenat výraznou hrozbu udržení předpokladu pokračujících výrobních a obchodních procesů společnosti. V ohrožení tak může být celý koncept trvání podniku, kdy kapitál a finanční prostředky mohou být v budoucnu naprosto nedostačující nejen pro rozvoj, ale vůbec pro samotné udržení stávajícího byznysu společnosti.

4 Inflační účetnictví

Z důvodu výše zmíněných nedostatků standartního účetnictví vedeného na základě historických cen se v průběhu času vyvinuly postupy, které pomáhají lépe prezentovat hospodářskou situaci společnosti odlišením dopadu změny cen v ekonomice od výsledků společnosti a jejích činností jako takových. První myšlenky o potřebě přizpůsobení účetních informací o vlivy způsobené inflací se začaly objevovat již na začátku 20. století především ve Velké Británii a USA, kdy si ekonomové a účetní začali uvědomovat vliv změny kupní síly peněz na údaje vykazované v účetnictví. Ve 30. letech v období velké hospodářské krize některé společnosti začaly upravovat své účetní výkazy o inflaci. Výrazněji se začalo inflační účetnictví šířit v období druhé světové války, kdy ceny rostly především z důvodu přesunu produkčních kapacit do zbrojení. [5]

Vývoj inflačního účetnictví byl výrazně ovlivněn vysokou mírou inflace v 70. letech ve Spojených státech, kdy americká instituce FASB (Financial Accounting Standards Board) vydala první účetní standard zabývající se úpravou výkazů o inflaci.[6] V rámci celosvětově uznávaných standardů účetního výkaznictví IFRS (resp. v té době ještě IAS) byl v roce 1989 vydán první a do této doby stále platný standard IAS 29 Vykazování v hyperinflačních ekonomikách, jehož aplikace je povinná při splnění nastavených kritérií. Ve stejném roce byl vydán také standard IAS 15 Informace odrážející účinky změn cen, jehož cílem bylo stanovit zveřejňování údajů odrážející vliv změn cen na měření používaná při určování výsledků hospodaření podniku a jeho finanční situace.

V případě IAS 15 se jednalo pouze o dodatečné informace v příloze k finančním výkazům, na rozdíl od IAS 29, který svou aplikací mění samotné vykazované hodnoty. IAS 15 byl doporučený, nikoliv však povinný standard a s účinností od 1. ledna 2005 byl pak následně zrušen. [7] [8]

---

[5] KIRKMAN, Patrick R. *Accounting under inflationary conditions*. London: Allen, 1974, 266 p. ISBN 00-433-2057-0.

[6] U.S. Master GAAP Guide - Bill D. Jarnagin - Google Books. Knihy Google [online]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=8cPd7NxnpWUC&pg=PA122&lpg=PA122&dq=fasb+inflation+accounting&source=bl&ots=ehf8shspHz&sig=80XKb-4EpezLxBjKuOncu-K2XG8&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwi_gqqFp8jfAhXSmLQKHT38DboQ6AEwEHoECAAQAQ#v=onepage&q=fasb%20inflation%20accounting&f=false

[7] IAS 15 — Information Reflecting the Effects of Changing Prices (Withdrawn). [online]. Copyright © 2018. See [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias15

V případě použití historických cen jsou v účetnictví položky oceněny hodnotami, které odpovídají kupní síle peněz v okamžiku uskutečnění dané transakce. K datu sestavení účetních výkazů by tak vznikal\rozdíly způsobené pouze obdobím, ve kterém byly jednotlivé položky pořízeny. Pro porovnání výkonnosti a finanční pozice podniků by bylo záhodno, aby byly účetní výkazy o tyto vlivy očištěny. Z tohoto důvodu se vyvinul základní princip inflačního účetnictví, kterým je vykázání veškerých položek v rámci finančních výkazů v kupní síle peněz.

K naplnění tohoto předpokladu se v průběhu času vyvinuly dva možné přístupy k úpravě ocenění položek rozvahy a výsledovky:

1) na základě vývoje kupní síly peněz, nazývané jako účetnictví v cenách aktuální kupní síly peněz („current purchasing power“);
2) na základě současných hodnot jednotlivých položek („current cost accounting“).

4.1 Účetnictví v cenách aktuální kupní síly peněz

Tato metoda využívá ke stanovení aktuálního ocenění konverzní faktor, vyjadřující změnu jednoho z všeobecných cenových indexů, nejčastěji buď index spotřebitelských cen, nebo index cen výrobců.

Bilanční položky jsou zde rozděleny na monetární a nemonetární. Monetární položky jsou aktiva a závazky, jejichž nominální hodnoty vyjadřují fixní částku budoucího finančního toku. V každém okamžiku jsou tedy oceněny v aktuální kupní síle peněz. Mezi tyto položky patří především peníze a peněžní ekvivalenty, dále pak také pohledávky, závazky, či některé finanční nástroje. Z důvodu, že monetární položky již jsou vyjádřeny v aktuálních cenách, není potřeba jejich následná úprava. To ovšem neznamená, že by jejich držení nijak neovlivňovalo podnik v době změny cenové hladiny, ale právě naopak.

Pokud má podnik během období na běžném účtu uloženo 100 jednotek a inflace v průběhu období byla 10%, průměrný nárůst cenové hladiny by znamenal ztrátu 10 jednotek (100 * 10%), které bylo dosaženo z důvodu snížení kupní síly uložených peněz. Opačný dopad mají závazky, které v nominální částce zůstávají stejné, ale reálně za ně zaplatíme méně. Tyto zisky a ztráty se vykáží v čisté hodnotě jako takzvané zisky a ztráty z čisté finanční pozice ve výkazu výsledku běžného období.

---

[8] IAS 29 — Financial Reporting in Hyperinflationary Economies. [online]. Copyright © 2018. See [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias29

Jako nemonetární jsou naopak chápány veškeré ostatní položky, které nepatří mezi monetární. Na straně aktiv se jedná především o dlouhodobý majetek a zásoby, na straně pasiv kapitál a kapitálové fondy. Veškerá nemonetární aktiva i pasiva se k datu účetní závěrky přecení použitím změny cenového indexu ode dne uskutečnění transakce do dne sestavení výkazů. Tato změna cenového indexu je označována jako konverzní faktor. Pro jednotlivé položky určí následovně:

$$\text{Konverzní faktor} = \frac{\text{Cenový index k datu konverze}}{\text{Cenový index k datu pořízení položky}}$$

Užitím této metody je dosaženo reálného finančního uchování kapitálu. Výsledek období zahrnuje vlivy změn cenové hladiny, včetně úpravy vlastního kapitálu. Zisku je pak následně dosaženo až po započtení znehodnocení vloženého kapitálu. Ukažme si její aplikaci na zjednodušeném příkladu:

Společnost a.b.c. byla založena 1. 1. 20X1, na konci roku k 31. 12. 20X1 vykazuje v účetnictví následující položky v historických cenách:

Tabulka 4 - Společnost a.b.c. - Rozvaha v historických cenách

Aktiva	1. 1. 20X1	31. 12. 20X1
Budovy a stroje	10 000	9 000
Zásoby	2 000	2 000
Peníze	500	2 500
Pohledávky	1 500	1 500
Aktiva celkem	**14 000**	**15 000**

Pasiva	1. 1. 20X1	31. 12. 20X1
Kapitál	11 000	11 000
Závazky	2 000	2 000
Výsledek běžného období	1 000	2 000
Pasiva celkem	**14 000**	**15 000**

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5 - Společnost a.b.c. - Výkaz zisků a ztrát v historických cenách

Výsledek za období	31. 12. 20X1
Tržby	20 000
Náklady na prodané výrobky	-14 000
Odpisy	-1 000
Ostatní provozní náklady	-3 000
Výsledek běžného období	**2 000**

Zdroj: vlastní zpracování

Cenový index na začátku období je 100, na konci období 200 a průměr 150.

Přepočet na současnou cenovou hladinu se provede násobením indexu platného k okamžiku pořízení položky indexu k datu sestavení finanční výkazů. Budovy a stroje, stejně jako kapitál, byly vloženy do podniku k 1. 1. 20X1, použije se tedy index 100.

- U zásob pro zjednodušení předpokládáme, že byly nakoupeny rovnoměrně během roku a jejich průměrná doba pořízení tak odpovídá průměrnému indexu.
- Peníze, pohledávky a závazky jsou monetární položky, jejich hodnota tudíž přepracována nebude, místo toho bude vypočítán výsledný zisk nebo ztráta z jejich držení.
- U tržeb, nákladů na prodané výrobky a ostatních provozních nákladů předpokládáme jejich vynaložení rovnoměrně v průběhu celého roku. Odpisy se musí vypočítat na základě přeceněné hodnoty budov a strojů.

Tabulka 6 - Konverze do účetnictví v cenách aktuální kupní síly peněz

Aktiva	**1. 1. 20X1**	**31. 12. 20X1**	**Index k datu pořízení**	**Index konec roku**	**Přecenění k 31. 12. 20X1**
Budovy a stroje	20 000	18 000	100	200	36 000
Zásoby	4 000	4 000	150	200	5 333
Peníze	1 000	5 000	200	200	5 000
Pohledávky	3 000	3 000	200	200	3 000
Aktiva celkem	28 000	30 000			49 333

Pasiva	**1. 1. 20X1**	**31. 12. 20X1**	**Index pro přecenění**	**Index konec roku**	**Přecenění k 31. 12. 20X1**
Kapitál	22 000	22 000	100	200	44 000
Závazky	4 000	4 000	200	200	4 000
Výsledek běžného období	0	4 000			1 333
Pasiva celkem	28 000	30 000			49 333

Výsledek	**31. 12. 20X1**	**Index k datu pořízení**	**Index konec roku**	**Přecenění k 31. 12. 20X1**
Tržby	40 000	150	200	53 333
Náklady na prodané výrobky	-28 000	150	200	-37 333
Odpisy	-2 000	100	200	-4 000
Ostatní provozní náklady	-6 000	150	200	-8 000
Vliv změny cen na čistou monetární pozici				-2 667
Výsledek běžného období	4 000			1 333

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výkazu zisků a ztrát můžeme vidět, že při porovnání výnosů a nákladů v aktuální cenové hladině a po započtení vlivu změny cenové hladiny na čistou monetární pozici by podnik dosáhl menšího zisku než u standardního účetnictví historických cen. Vypočtená rentabilita vloženého vlastního kapitálu by v případě historických cen byla 18 % (zisk 4 000 PJ / vlastní kapitál 22 000PJ) zatímco v případě aktuálních cen pouze 3 % (zisk 1 333 PJ / vlastní kapitál 44 000 PJ).

Vliv změny cen na čistou monetární pozici použitý při sestavení výsledku hospodaření je ovlivněn bilancí peněž v průběhu období. Do výpočtu jsou proto zahrnuty veškeré transakce peněz uskutečněné v průběhu období:

Tabulka 7 - Výpočet čistého zisku/ztráty z finanční pozice

Čistý zisk/ztráta z finanční pozice	Balance historická	Index konec roku	Index k datu pořízení	Přecenění k 31. 12. 20X1
Čistá finanční pozice na začátku období	0	200	100	0
Prodeje	40 000	200	150	53 333
Nákupy	-28 000	200	150	-37 333
Ostatní provozní náklady	-6 000	200	150	-8 000
Celkové přecenění				8 000
Čistá finanční pozice konec období	4 000	200	150	5 333
Zisk/ztráta z finanční pozice				-2 667

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Účetnictví aktuálních cen

Účetnictví aktuálních cen je metoda využívající aktuální ceny k ocenění jednotlivých položek v účetnictví platných ke dni sestavení účetní závěrky. Každá jednotka je oceněna individuálně, což dává vyšší vypovídající schopnost o její hodnotě než v případě úpravy o změnu cenové hladiny. Pro ocenění se nabízejí dvě možnosti, použití čisté realizovatelné hodnoty nebo ceny obnovy. Obě hodnoty jsou pro uživatele účetnictví užitečné, každá však v trochu odlišné situaci. Účetnictví aktuálních cen počítá s použitím nižší z obou těchto hodnot. Tento přístup je částečně podobný přístupu standartního účetnictví historických cen, u kterého dochází k porovnání čisté realizovatelné hodnoty a ceny jejich pořízení. Použití ceny obnovy bere v úvahu současnou cenu, za kterou by byla položka pořízena. Při nulové inflaci by se cena obnovy a skutečně zaplacená historická cena rovnaly.

Společnost D.E.F. vykazovala na začátku roku k 1. 1. 20X1 balance dle rozvahy níže. Ve sloupci *Historické* jsou uvedeny původní historické hodnoty z okamžiku pořízení položek. K témuž datu by pořizovací cena dlouhodobého majetku byla 960 namísto historických 800. V důsledku jsou upraveny i oprávky tak, aby odpovídaly odepisování z ceny obnovy, tedy z částky 960. Zásoby na skladě by k 1. 1. 20X1 stály 380 místo 360. Hodnota peněz, závazků, základního kapitálu a zadržených zisků/ztrát zůstává beze změny. V upravené balanci se objevuje nová položka „Fond uchování kapitálu“, která reprezentuje celkovou změnu hodnot upravovaných položek. Dopad změny hodnoty dlouhodobého majetku je vypočten jako 624 – 520 = 104, dopad změny hodnoty zásob je vypočten jako 380 – 360 = 20. Celkový efekt do Fondu uchování kapitálu je tak 124.

Tabulka 8 - D.E.F. - Rozvahová balance k 1. 1. 20X1

	Historické	**Upravené**
Dlouhodobý majetek brutto hodnota	800	960
Oprávky k dlouhodobému majetku	280	336
Dlouhodobý majetek netto hodnota	520	624
Zásoby (200 ks)	360	380
Peníze	250	250
Aktiva celkem	**1 130**	**1 254**
Závazky	430	430
Základní kapitál	600	600
Fond uchování kapitálu	0	124
Nerozdělené zisky/ztráty	100	100
Pasiva celkem	**1 130**	**1 254**

Zdroj: vlastní zpracování

K 31. 12. 20X1 by hodnota zásob byla k tomuto datu nakoupena za 430 namísto historických 400. Dlouhodobý majetek by byl ke konci roku nakoupen za 1 000 oproti původním 800. V průběhu roku došlo k prodeji a nákupu zboží, což můžeme vidět ve výsledku hospodaření.

Tabulka 9 - D.E.F. - Rozvahová balance k 31. 12. 20X1

Účet	**Historické**	**Upravené**
Dlouhodobý majetek brutto hodnota	800	1000
Oprávky k dlouhodobému majektu	320	400
Dlouhodobý majetek netto hodnota	480	600
Zásoby (200 ks)	400	430
Peníze	310	310
Aktiva celkem	**1 190**	**1 340**
Závazky	430	430
Základní kapitál	600	600
Fond uchování kapitálu	0	203
Nerozdělené zisky/ztráty	160	107
Pasiva celkem	**1 190**	**1 340**

Zdroj: vlastní zpracování

Zjednodušeným předpokladem tohoto příkladu je realizace veškerých tržeb na konci období. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by nutné taktéž dle aktuální prodejní ceny určit hodnotu tržeb v cenách k 31. 12. 20X1. Náklady na prodané zboží v sobě zahrnují počáteční balanci a následné nákupy snížené o konečný zůstatek. Nákupy byli uskutečněné v průběhu roku a jejich hodnotu je nutné převést na cenu obnovy k 31. 12. 20X1.

Tabulka 10 - D.E.F. - Náklady na prodané zboží

	Historické	**Upravené**
Zásoby 1. 1. 20X1	360	380
Nákupy během období	2 160	2 215
Celkem	2 520	2 595
Zásoby 31. 12. 20X1	400	430
Náklady na prodané zboží	2 120	2 165

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11 - D.E.F. - Výsledek hospodaření roku 20X1

Účet	**Historické**	**Upravené**
Tržby	2 640	2 640
Náklady na prodané zboží	2 120	2 165
Hrubá marže	520	475
Odpisy	40	48
Ostatní náklady	420	420
Zisk/ztráta	60	7

Zdroj: vlastní zpracování

Fond uchování kapitálu na konci roku v sobě obsahuje přecenění dlouhodobého majetku. Pro větší přehlednost je v tabulce níže odděleno počáteční přecenění platné na počátku období a vliv změny netto hodnoty v průběhu roku. Další položkou ovlivňující fond uchování kapitálu jsou zásoby a také nákupy uskutečněné v průběhu roku.

Tabulka 12 - D.E.F. - Kalkulace fondu uchování kapitálu

Dlouhodobý majetek – vliv na počátku roku	104
Zásoby	20
Dlouhodobý majetek - změna během roku	24
Nákupy	55
Fond uchování kapitálu k 31. 12. 20X1	203

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnota přecenění veškerých přeceňovaných položek je v rámci bilance oddělena a je samostatně vykázána jako součást vlastního kapitálu.

4.3 Porovnání účetnictví historických a současných cen

Nedostatky účetnictví založeného na historických cenách jsme již rozebírali v předchozích částech této práce. Využití historických cen s sebou ale nese také pozitiva, které další dva přístupy naopak postrádají. Podívejme se nyní na porovnání výhod a nevýhod použití jednotlivých metod.

ÚČETNICTVÍ HISTORICKÝCH CEN

Výhodou účetnictví historických cen je objektivita, neboť s daty založenými na historických cenách je mnohem složitější manipulovat. Cena položky je jednoduše ověřitelná například vůči faktuře či jinému podobnému dokladu. Pro uživatele je výrazně jednodušší porozumět vykazovaným údajům. V neposlední řadě je výkaz zisku a ztráty konzistentní s výkazem peněžních toků.

Jednou z hlavních nevýhod historických cen je nadhodnocení zisku z důvodu porovnání aktuálních tržeb se zastaralými náklady (neplatí v případě, kdy prodejní cena je se zákazníkem domluvena na začátku projektu – zde je efekt opačný). Rovněž hodnoty ocenění rozvahových položek jsou zastaralé a nemusí vůbec vyjadřovat skutečnou hodnotu majetku.

Porovnání s výkazy předchozích let je zavádějící, srovnatelné údaje nejsou vyjádřeny ve stejné cenové hladině. Dochází tak k porovnávání hrušek s jablky. Nejsou vyjádřeny zisky a ztráty z držby monetárních položek způsobených změnou cenové hladiny v průběhu času.

V neposlední řadě dochází ke zkreslení některých finančních ukazatelů, které jsou zpracovávány z údajů v účetních výkazech. Příkladem může být rentabilita vlastního kapitálu či rentabilita aktiv, kde nezohlednění změny cenové hladiny ovlivňuje jednotlivé základny a vede tak

k mylným výsledkům. Podobně je tomu u ukazatelů zadluženosti, kdy závazky jako monetární položka nebudou ovlivněny, ale vlastní kapitál společnosti může doznat výrazné změny.

ÚČETNICTVÍ SOUČASNÉ CENOVÉ HLADINY

Jednou z hlavních výhod úpravy účetních výkazů na současnou cenovou hladinu je skutečnost, že dochází k porovnávání tržeb s aktuálními náklady. Meziroční porovnání je více relevantní, srovnatelné údaje jsou vykázány v cenové hladině běžného období. Ačkoliv jsou vykázané údaje v cenové hladině běžného období, vychází z historických cen, které jsou upraveny na základě veřejně známých statistických údajů. Ověřitelnost ohodnocení je tedy poměrně jednoduchá. Odděleně jsou reflektovány zisky či ztráty ze změny cenové hladiny.

Nevýhody úprav účetních výkazů na současnou cenovou hladinu souvisí s použitím průměrné cenové hladiny. Ohodnocení majetku upravené o inflaci nemusí vůbec reprezentovat skutečnou cenu daného majetku, ať už bychom brali v úvahu čistou realizovatelnou hodnotu nebo hodnotu z užívání aktiva. Je pak tedy otázka, jak smysluplné a pochopitelné je pro čtenáře přepracování cenovým indexem a vykázání monetárních položek.

ÚČETNICTVÍ AKTUÁLNÍCH CEN

Výhodou použití účetnictví aktuálních cen je podrobné ocenění jednotlivých položek v účetnictví. Poskytuje tak užitečnější informace o majetku a jeho stavu a pomáhá tak při hodnocení stability podniku, jeho likvidity a budoucích očekávaných přínosů. Při odečtení vlivu změny cen je patrné, zda výplata dividend může snížit produkční schopnosti podniku.

Problémem použití účetnictví aktuálních cen je náročnost při určování aktuálních hodnot jednotlivých položek k okamžiku sestavení účetních výkazů, včetně určení nezbytných prodejních nákladů nebo hodnoty z užití. Nově vykazované hodnoty jsou často velice subjektivní a tím pádem hůře ověřitelné než předchozí dvě varianty.[9]

---

[9] KIRKMAN, Patrick R. *Accounting under inflationary conditions*. London: Allen, 1974, 266 p. ISBN 00-433-2057-0.
DAVIDSON, Sidney, Clyde P STICKNEY a Roman L WEIL. *Inflation accounting: a guide for the accountant and the financial analyst*. New York: McGraw-Hill, c1976, viii, 242 p. ISBN 00-701-5478-3.
KIRKMAN, By Patrick R.A., Clyde P STICKNEY a Roman L WEIL. *Inflation accounting in major English-speaking countries: a guide for the accountant and the financial analyst*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice/Hall International, 1985, viii, 242 p. ISBN 01-346-4066-7.
GOLDSCHMIDT, Yaaqov, K ADMON a Roman L WEIL. *Profit measurement during inflation: accounting, economic, and financial aspects*. New York: Wiley, c1977, xvii, 328 p. ISBN 04-710-1983-6.

5 Praktická část - Současný pohled dle IFRS

Mezinárodní účetní standardy IFRS se dle současných standardů zabývají pouze situací, kdy je v ekonomice takzvaná hyperinflace. Za hlavní důvod k takovému přístupu lze považovat fakt, že efekt z přesnějších (resp. aktuálnějších) informací, by nevyrovnal náklady a problémy spojené s aplikací pravidel inflačního účetnictví.

Standardy exaktně nestanovují míru inflace, při které se země považuje za hyperinflační, standardy však uvádějí podmínky, při nichž by se měla ekonomika považovat za hyperinflační. Podmínky budou uvedeny a rozebrány níže.

Vykazování účetních informací v zemích s hyperinflací souvisí s pojmem uchování kapitálu popsanému v Koncepčním rámci, a podrobněji se jím zabývá standart IAS 29 *„Vykazování v hyperinflačních ekonomikách“ a* jeho interpretace IFRIC 7 *„Použití metody přepracování výkazů podle IAS 29 Vykazování v hyperinflačních ekonomikách“*. V návaznosti na IAS 29 jsou aplikovány některé další standardy jako IAS 21 *„Dopady změn měnových kurzů“* či IAS 12 *„Daně ze zisku“*. O typech uchování kapitálu a jeho smyslu jsme mluvili v kapitole 3. Dle IAS 29 je kapitál uchován, pokud čistá hodnota aktiv na konci roku sestavená v peněžní jednotce cenové hladiny platné k poslednímu dni období dosahuje alespoň čisté hodnoty aktiv na konci předcházejícího roku sestavené opět v peněžní jednotce cenové hladiny platné k poslednímu dni vykazovaného období. Jelikož čistá hodnota aktiv představuje hodnotu majetku podniku připadající na akcionáře po odečtení dluhů, můžeme vidět, že standardy využívají koncept finančního uchování kapitálu.

První návrh standardu zabývajícího se vykazování v hyperinflační ekonomice byl představen v listopadu 1987, následně byl vydán v červenci 1989 s účinností od 1. ledna 1990. Následovaly dvě minoritní úpravy standardu, které proběhly v letech 1994 a 2008.

Dle standardu IAS 29 by měly být vykázány všechny účetní závěrky, včetně konsolidované účetní závěrky každé účetní jednotky, jejíž funkční měnou je měna hyperinflační ekonomiky. Z toho vyplývá, že je potřeba určit, zda se daná jednotka nachází v hyperinflační ekonomice. Není stanovena konkrétní míra, při které by již ekonomika byla automaticky považována za hyperinflační. Standard ponechává rozhodnutí o nezbytnosti jeho aplikace na úsudku jednotek. Nicméně uvádí nevyčerpávající počet indikátorů, které charakterizují ekonomické prostředí země, podle nichž se dá odvodit, zda se jedná o hyperinflační ekonomiku:

a) *„obyvatelstvo dává přednost držení svého bohatství v nepeněžních aktivech nebo v relativně stabilní cizí měně. Částky držené v místní měně jsou ihned investovány, aby zůstala uchována kupní síla;*

b) *obyvatelstvo uvažuje peněžní částky nikoliv v podmínkách místní měny, ale v podmínkách relativně stabilní zahraniční měny. Ceny mohou být stanoveny v této měně;*

c) *prodeje a nákupy na úvěr se uskutečňují v cenách, které kompenzují očekávanou ztrátu z kupní síly během doby úvěrování, dokonce i když je toto období krátké;*

d) *úrokové sazby, mzdy a ceny jsou spojeny s cenovým indexem a*

e) *kumulativní míra inflace v průběhu tří let se blíží nebo převyšuje 100 %“.*[10]

Indikátory se váží na příznaky provázející vysokou ztrátu kupní síly peněz. Mohou být však i další důvody, kvůli kterým lze zemi považovat za hyperinflační.

Posouzení, zda se jednotka nachází v zemi hyperinflace, je ponecháno buď přímo na účetní jednotce, nebo na národní organizaci mající v zemi na starost oblast účetnictví. IFRS standardy jsou založeny na principech, nikoliv na nařízení. IASB informace o tom, které ekonomiky by měly být považovány za hyperinflační, a tudíž podléhat standardu IAS 29, nezveřejňuje. Jako určitou podporu při rozhodování však lze vzít v úvahu doporučení ve Spojených státech fungující Mezinárodní pracovní skupiny (IPTF) spadající pod Centrum pro kvality auditu Amerického institutu certifikovaných účetních (AICPA), který užívá pro rozhodování podobné podmínky jako Mezinárodní standardy. IPTF sleduje a následně každoročně vydává hlášení doporučující, které země by měly být považovány za hyperinflační a které jsou takovému stavu blízko. Mezi země s vysokou mírou inflace se řadí především rozvojové země, země postižené válečným stavem či ovládané diktátorem. Níže je možné vidět přehled hlášení IPTF v posledních letech.

Hlášení vydané k 20. listopadu 2012 udává, že země s tříletou kumulovanou inflací převyšující 100 % jsou Bělorusko a Jižní Súdán (samostatný od července 2011, nejsou tedy ještě dostupná tříletá data, nicméně již dvouletá kumulovaná inflace je odhadována na 166 %). K překročení hranice 100 % v posledních letech došlo také v Demokratické republice Kongo a

[10] International Financial Reporting Standards. IAS 29 Vykazování v hyperinflačních ekonomikách. [on-line]. [cit. 2017-12-30]. Dostupné z: *http://www.ifrs.org/Pages/default.aspx*

ve Venezuele. Dále jsou ve zprávě uvedeny země, ve kterých je tříletá kumulovaná inflace mezi 70-100 % nebo kde nejsou dostupná současná data, ale dle poslední známé inflace došlo k překročení 100 %, případně došlo v aktuálním období k výraznému růstu inflace. Do této skupiny patří Etiopie, Irán, Súdán, Guinea a Jemen.[11]

V hlášení ze dne 19. listopadu 2013 se mezi Bělorusko a Jižní Súdán (stále ještě nedostupná tříletá data, ale předpokládá se jejich hodnota ve výši 129 % na konci roku 2013), tedy země s inflací převyšující 100 % kumulativní inflace nově zařadil také Irán a opět sem patří i Venezuela a Súdán.[12]

Hlášení z 21. května 2014 uvádí mezi zeměmi s kumulovanou inflací přes 100 % Bělorusko, Irán, Venezuelu a Súdán. Mezi země s inflací mezi 70-100 % se nově zařadil stát Malawi.[13]

Hlášení z 19. května 2015 mezi hyperinflační země řadí Malawi, Venezuelu a Súdán. Zmíněna zde byla také Ukrajina z důvodu výrazného nárůstu cenové hladiny v posledním roce způsobeného invazí Ruska do země a Argentina, která z důvodu strukturálních problémů při sestavování dat byla vyřazena z hlášení. Inflace v Bělorusku se snížila, a tak země přestala být hyperinflační.[14]

Hlášení ze 17. května 2016 uvádělo jako hyperinflační ekonomiky Jižní Súdán, Súdán a Venezuelu. Mezi zeměmi s projektovanou tříletou akumulovanou inflací nad 100 % byly zařazeny Ukrajina, Jemen a Surinam.[15]

Hlášení z 16. května 2017 uvádělo jako hyperinflační ekonomiky Jižní Súdán, Ukrajinu a Venezuelu. Mezi země s projektovanou tříletou akumulovanou inflací nad 100 %, s projektovanou tříletou akumulovanou inflací mezi 70-100 %, kde posledně známá míra inflace přesáhla 100 % a aktuální není známa, nebo kde došlo k významnému nárůstu inflace

---

[11] The Center for Audit Quality | Affiliated with the American Institute of CPAs. November 2012 IPTF Joint Meeting Highlights [online]. Copyright © [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: *http://www.thecaq.org/file/1265/download?token=bFdKctWC*

[12] The Center for Audit Quality | Affiliated with the American Institute of CPAs. November 2013 IPTF Joint Meeting Highlights [online]. Copyright © [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: *http://www.thecaq.org/file/212/download?token=fgO7pj2O*

[13] The Center for Audit Quality | Affiliated with the American Institute of CPAs. May 2014 IPTF Joint Meeting Highlights [online]. Copyright © [cit. 30.12.2017]. Dostupné z*: http://www.thecaq.org/file/211/download?token=ebxsN2mh*

[14] The Center for Audit Quality | Affiliated with the American Institute of CPAs. May 2015 IPTF Joint Meeting Highlights [online]. Copyright © [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: *http://www.thecaq.org/file/209/download?token=68bymnnZ*

[15] The Center for Audit Quality | Affiliated with the American Institute of CPAs. May 2016 IPTF Joint Meeting Highlights [online]. Copyright © [cit. 30.12.2017]. Dostupné z: *http://www.thecaq.org/file/1026/download?token=iDE30OXb*

v posledním roce, byly zařazeny Argentina, Libye, Surinam, Angola, Jemen, Egypt a Mosambik. Mezi vykázanými mohou chybět některé hyperinflační ekonomiky, neboť k nim neexistují relevantní a dostatečná data. Jako takovou zemi je možné uvést Sýrii.[16]

Poslední Hlášení z 27. listopadu 2018 uvádělo jako hyperinflační ekonomiky Jižní Súdán, Sudán, Surinam a Venezuelu. Mezi země s projektovanou tříletou akumulovanou inflací nad 100 %, s projektovanou tříletou akumulovanou inflací mezi 70-100 %, kde posledně známá míra inflace přesáhla 100 % a aktuální není známa, nebo kde došlo k významnému nárůstu inflace v posledním roce, byly zařazeny Demokratická republika Kongo, Ukrajina, Egypt, Íránská islámská republika, Libye a Jemen. Mezi vykázanými mohou chybět některé hyperinflační ekonomiky, neboť k nim neexistují relevantní a dostatečná data. Jako takovou zemi je možné uvést Sýrii.[17]

IPTF při zpracování těchto hlášení vychází z dat mezinárodního měnového fondu. Mezinárodní měnový fond získává data od organizací zodpovědných v jednotlivých zemích za zpracování statistických dat, které tak pro porovnatelnost činí v souladu s pravidly fondu. Jedná se především o statistické úřady (např. v České republice Český statistický úřad) nebo centrální banky. V příloze č. 1 jsou vložena aktuální data Mezinárodního měnového fondu s vývojem cenové hladiny od roku 2000. Tříletá kumulovaná inflace je následně vypočtena následujícím vzorcem:

$$\text{Tříletá kumulovaná míra inflace} = \frac{\text{CPI t} - \text{CPI t} - 3}{\text{CPI t} - 3}$$

Kde:

- CPI t je spotřebitelský cenový index ke konci běžného období (respektive k datu, ke kterému zjišťujeme tříletou kumulovanou míru inflace)
- CPI t-3 je spotřebitelský cenový index platný přesně před třemi lety

Hranice 100 % kumulativní míry inflace v průběhu 3 let by odpovídala průměrné meziroční míře inflace přibližně 26 %, vypočítané na základě předpokládaného lineárního růstu během tohoto období. Ukažme si tuto skutečnost na jednoduchém příkladu. Uvažujme index spotřebitelských cen k 1. 1. 20X0 100, k 31. 12. 20X3 poté 200. Užitím následujícího vzorce získáme průměrnou meziroční míru inflace:

16

17

$$\text{CPI k 31.12.20X3} = \left(\frac{\text{CPI k 1.1.20X0}}{100} + \text{průměrnároční míra inflace}\right)^{3} \text{ x } 100$$

Taková míra inflace je v současné době ve vyspělých zemích vysoce nepravděpodobná, neboť zde výrazně nepůsobí žádná z příčin inflace popsaných ve 2. kapitole, což potvrzují i statistická data Mezinárodního měnového fondu (příloha č. 1, kde i ve většině rozvojových zemí byla v posledních letech míra inflace velice nízká a pohybuje se do 5 %.

V roce 2015 přišel Argentinský normotvůrce společně s podporou skupiny dalších latinskoamerických normotvůrců („Group of Latin American Standart Setters“) s návrhem k IASB, ve kterém pro účely aplikace standardu IAS 29 navrhoval snížení kumulované míry inflace v posledních 3 letech ze 100 % na 26 %. Meziroční míra inflace by tak odpovídala cca 8% namísto současných 26 %. Důvodem bylo tvrzení, že úprava účetnictví o inflaci je vhodná nejen v ekonomikách s hyperinflací, ale i v zemích s vyšší mírou inflace než stabilní inflace okolo 3 % ve vyspělých zemích, protože její opomenutí i v takovém případě má významný vliv na kvalitu vykazovaných dat. Rada IASB neplánuje provádět v rámci IAS 29 žádné změny, s výjimkou podrobnějšího prozkoumaní vhodnosti a případné proveditelnosti snížení limitů pro aplikaci tohoto standardu.[18]

Společnosti připravující finanční reporting na roční bázi jsou v případě vstupu ekonomiky do hyperinflace povinny použít postupy IAS 29 v období, ve kterém se tato skutečnost udála. Společnosti obchodované na světových burzách mají povinnost předkládat finanční výkazy s vyšší frekvencí. Takové finanční výkazy se označují jako mezitímní. Opět platí povinnost použití IAS 29 v období, ve kterém se ekonomika stala hyperinflační. Příkladem může být společnost s finančním rokem končícím k 31. prosinci, která připravuje čtvrtletně mezitímní závěrku. Pokud by se v dubnu ekonomika stala hyperinflační, údaje za první čtvrtletí (leden-březen) by tak ještě byly připraveny standardně, tedy bez aplikace IAS 29, od druhého čtvrtletí by již společnost byla následně povinna upravit mezitímní účetní závěrku o dopady hyperinflace.

Společnosti nacházející se v zemi hyperinflace by se mohly snažit změnit svou funkční měnu na jinou měnu, která by nepodléhala tak výrazným způsobem znehodnocení jako měna hyperinflační ekonomiky. Mezinárodní účetní standardy IFRS však tuto možnost nepřipouští a naopak přímo zakazují, aby se společnost vyhnula přepracování finančních výkazů podle IAS 29 použitím jiné měny jako své funkční měny.

[18] http://www.iasplus.com/en/meeting-notes/iasb/2015/april/inflation

5.1 Způsoby oceňování vymezené v rámci IFRS výkaznictví

Při uplatňování mezinárodních standardů IFRS při vedení účetnictví nejsou všechny položky oceněny historickou hodnotou, nýbrž je pro jednotlivé typy položek možno či přímo vyžadováno použití jiného ocenění než na základě historických cen. Jednotlivé způsoby ocenění při vedení účetnictví a jeho vykazování ve finančních výkazech zásadně ovlivňují velikost nákladů a výnosů operací, které jsou v průběhu roku zaznamenány. Koncepční rámec mezinárodních účetních standardů IFRS (ve verzi platné od roku 2010) obsahuje následující oceňovací základy, které je možné použít při vedení účetnictví v souladu s IFRS:

5.1.1 Historické náklady (Historical costs)

Historické náklady jsou stále nejrozšířenějším způsobem oceňování. Jednotlivé položky v účetnictví jsou oceněny v hodnotě odpovídající hodnotě peněz nebo peněžních ekvivalentů v okamžiku jejich směny nebo v reálné hodnotě jiné poskytnuté protihodnoty opět v okamžiku uskutečnění transakce.

Příklad: Budova nakoupena před deseti lety za 100 milionů je v účetnictví vykázána v této hodnotě ponížené o dosud provedené oprávky. V případě celkové doby životnosti 50 let by tak účetní hodnota na základě historických nákladů odpovídala částce 80 milionů, neboť dosavadní výše odpisů se rovná 20 milionů (100 [pořizovací cena] / 50 [doba životnosti]) * 10 [dosavadní doba užívání]).

5.1.2 Aktuální hodnoty

5.1.2.1 Současné náklady (Current cost)

Ocenění odpovídá hodnotě peněz nebo peněžních ekvivalentů, které by musel podnik zaplatit, pokud by v současnosti chtěl pořídit stejné nebo ekvivalentní aktivum. Toto ocenění je použitelné, pokud existuje na trhu podobný produkt.

Příklad: Výrobní linka byla pořízena před 8 lety za 20 milionů. Celková doba životnosti byla stanovena na 20 let. Po osmi letech by účetní zůstatková hodnota byla 12 milionů. V současné době by podobný stroj bylo možné pořídit za 30 milionů. Nový stroj je výkonnější, původní stroj by byl schopen produkovat pouze 90 % kapacity nového stroje. Cena obnovy by odpovídala 90 % z 30 milionů, tedy 27 milionům, a dále ponížené o akumulované odpisy. Akumulované odpisy se vypočtou jako 27*8/20 = 10,8 milionu. Konečná cena obnovy tedy je 16,2 milionu.

5.1.2.2 Realizovatelná hodnota (Reliasable value)

Ocenění odpovídá množství peněz a peněžních ekvivalentů, které by byl v současnosti prodejce schopný utržit v rámci běžné obchodní transakce za prodej aktiva snížené o odhad nákladů nezbytných k jeho dokončení a uskutečnění prodeje.

Příklad: Retailová společnost nakoupila zásobu zboží za 20 milionů. Zboží není na trhu úspěšné a společnost by byla v současné době schopna prodat danou zásobu pouze za 19 milionů. Dodatečné náklady, které by společnosti vznikly s prodejem, by byly ve výši 0,5 milionu. Čistá realizovatelná hodnota, na kterou by společnost musela snížit hodnotu zásoby, by odpovídala částce 18,5 milionů (19 - 0,5).

5.1.2.3 Současná hodnota (Present value)

Současná hodnota se vypočítá jako hodnota diskontovaných očekávaných budoucích čistých peněžních toků generovaných touto položkou. Například závazky, které jsou splatné v budoucnu, jsou vyjádřeny v běžném období v hodnotě diskontovaných budoucích očekávaných plateb.

5.1.2.4 Reálná hodnota (Fair value)

Toto ocenění není jako jediné ze zmíněných definováno koncepčním rámcem (respektive do novelizace koncepčního rámce nebylo), přesto je v rámci jednotlivých standardů používáno. Ocenění odpovídá ceně, kterou by byl prodejce schopen za dané aktivum utržit k datu ocenění v rámci běžné obchodní transakce mezi nezávislými účastníky trhu. Pro získání spolehlivých údajů o tržní hodnotě musí být položka obchodována na aktivním trhu, tedy na trhu, na kterém je obchodováno dostatečné množství transakcí v dostatečné frekvenci. Oceněny tak jsou například investice do finančních instrumentů určených k obchodování.

Použití správného způsobů ocenění závisí na konkrétních standardech finančního výkaznictví, které pro jednotlivé typy položek stanovují příslušné standardy. Toto ocenění pak následně ovlivňuje postup při zpracování účetních výkazů v souladu s IAS 29.

Jak již bylo zmíněno, výše uvedené oceňovací základny vycházejí z Koncepčního rámce finančního výkaznictví z roku 2010. V březnu 2018 vydala IASB novou verzi Koncepčního rámce, který rada začala využívat s okamžitou platností. Nová verze přinesla v oblasti oceňování

spíše terminologické úpravy, za významnou změnu v této oblasti se dá nově považovat zahrnutí pojmu reálná hodnota přímo v koncepčním rámci.[19]

[19] Conceptual Framework for Financial Reporting [online]. Copyright © [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf*

5.2 Finanční výkazy

Finálním výstupem účetnictví jsou finanční výkazy vydávané společnostmi, sestavené vždy k určitému datu a za určité období. Soubor finančních výkazů se skládá z:

- Rozvahy (výkazu finanční situace),
- Výkazu zisku a ztráty a ostatního úplného výsledku (nazývanému také jako výkaz o úplném výsledku),
- Výkazu o změnách vlastního kapitálu,
- Výkazu peněžních toků (cashflow),
- Přílohy k účetním výkazům.

Výkaz o finanční pozici podává přehled o struktuře a druzích majetku podniku (aktiva) a zdrojích jeho financování (pasiva) k určitému datu. Standardně užívaná struktura dělí aktiva dle doby jejich životnosti na krátkodobá a dlouhodobá. Pasiva se skládají z vlastního kapitálu a cizích zdrojů, které se dále dělí na krátkodobé a dlouhodobé. Výkaz může mít například následující podobu:

Tabulka 13 - Vzorová Rozvaha

Aktiva		
Krátkodobá aktiva	Peníze a peněžní ekvivalenty	x
	Obchodovatelné cenné papíry	x
	Pohledávky	x
	Zásoby	x
	Ostatní aktiva	x
	Krátkodobá aktiva celkem	**x**
Dlouhodobá aktiva	Investice	x
	Budovy, pozemky a zařízení	x
	Nehmotný majetek	x
	Dlouhodobá aktiva celkem	**x**
Aktiva celkem		**x**
Vlastní kapitál		
	Základní kapitál	x
	Kapitálové fondy	x
	Kumulované zisky a ztráty	x
	Vlastní kapitál celkem	**x**
	Menšinový kapitál	x
Cizí zdroje		
Krátkodobé cizí zdroje	Závazky z obchodního styku	x
	Krátkodobé půjčky	x
	Ostatní závazky	x
Dlouhodobé cizí zdroje	Dlouhodobé úvěry a půjčky	x
	Cizí kapitál celkem	**x**
Vlastní kapitál a dluhy celkem		**x**

Zdroj: Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*

Výkaz zisku a ztráty a ostatního úplného výsledku podává přehled o finanční výkonnosti podniku v průběhu daného období, o jednotlivých typech výnosů, nákladů a výsledku hospodaření účetní jednotky. Dále pak o operacích se znaky nákladů nebo výnosů, které v průběhu období ovlivnily vlastní kapitál bez toho, aby prošly výkazem zisků a ztrát. Patří sem například přecenění některých druhů aktiv.

Tabulka 14 - Vzorový Výkaz zisků a ztrát a ostatního úplného výsledku

Výkaz zisků a ztrát za rok končícím 31. 12. 200X	
Výnosy	x
Náklady	(x)
Hrubý zisk	**x/(x)**
Odbytové náklady	(x)
Správní náklady	(x)
Ostatní výnosy a náklady	x/(x)
Provozní výsledek hospodaření	**x/(x)**
Finanční výnosy	x
Finanční náklady	(x)
Zisk před zdaněním	**x/(x)**
Daň z příjmů	(x)
Zisk za účetní období	**x/(x)**
Výkaz úplného výsledku hospodaření	
Zisk za účetní období	x/(x)
Změna reálné hodnoty	x/(x)
Úplný výsledek za účetní období	**x/(x)**

Zdroj: Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*

Výkaz o změnách vlastního kapitálu slouží jako přehled o změnách jednotlivých položek vlastního kapitálu a o příčinách, které tyto změny způsobily.

Tabulka 15 - Vzorový Výkaz o změnách vlastního kapitálu

Položka	**Základní kapitál**	**Kapitálové fondy**	**Zadržený zisky a ztráty**	**Výsledek běžného období**	**Celkem**
Balance k 1. 1. 200X	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
Vydání dodatečného kapitálu	x				**x**
Výplata dividend				(x)	**x**
Převod výsledku do nerozděleného zisku			x/(x)	(x)/x	**x**
Balance k 31. 12. 200X	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**

Zdroj: Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*

Výkaz o peněžních tocích podává přehled o tocích peněžních prostředků v rozlišení na části:

a) z provozní činnosti – peněžní toky vznikají v rámci běžných obchodních aktivit společnosti a v rámci ostatních aktivit kromě těch zabývajících se investicemi a financováním
b) z investiční činnosti – peněžní toky vznikají z důvodu nákupu nebo prodeje dlouhodobých aktiv a jiných investic vyjma peněžních ekvivalentů
c) z finanční činnosti – peněžní toky vznikající z důvodu změny velikosti a struktury kapitálu a půjček

Existují dva přístupy k sestavení výkazu peněžních toků, a to přímá a nepřímá metoda. Peněžní toky z investiční a finanční činnosti jsou sestaveny v obou případech přímou metodou, kdy je konkrétně vyčísleno, které položky způsobily daný pohyb. U přímé metody je nutno sledovat každou transakci a správně ji zařadit. Rozdílný přístup je v případě provozní činnosti. V případě nepřímé metody se při sestavování vychází z výsledku hospodaření z běžné operativní činnosti, který je dále upraven o nepeněžní položky v rámci výsledku hospodaření a meziroční změny stavu položek pracovního kapitálu, především tedy o změnu stavu zásob, pohledávek a závazků.

Tabulka 16 - Výkaz peněžních toků sestavených přímou metodou

Peněžní toky z provozní činnosti	
Platby od odběratelů	x
Platby dodavatelům	(x)
Platba mezd	(x)
Platba za ostatní provozní náklady	(x)
Úroky zaplacené	(x)
Daň z příjmu zaplacená	(x)
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	**x / (x)**

Peněžní toky z investiční činnosti	
Výdaje spojené s pořízením stálých aktiv	(x)
Příjmy z prodeje stálých aktiv	x
Poskytnuté půjčky a úvěry	(x)
Přijaté úroky	x
Přijaté dividendy	
Čistý peněžní tok vztahující se k investiční činnosti	**x / (x)**

Peněžní toky z finanční činnosti	
Změna stavu dlouhodobých závazků a dlouhodobých, příp. krátkodobých, úvěrů	x / (x)
Dopady změn základního kapitálu na peněžní prostředky	x / (x)
Vyplacené podíly na zisku	(x)
Dopad ostatních změn vlastního kapitálu na peněžní prostředky	x / (x)
Čistý peněžní tok vztahující se k finanční činnosti	**x / (x)**

Čisté zvýšení, resp. snížení peněžních prostředků	**x / (x)**
Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na začátku účetního období	**x / (x)**
Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na konci účetního období	**x / (x)**

Zdroj: Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*

Tabulka 17 - Výkaz peněžních toků sestavený nepřímou metodou

Peněžní toky z provozní činnosti	
Výsledek hospodaření za běžnou činnost bez zdanění (+/-)	**x / (x)**
Odpisy stálých aktiv a pohledávek	x / (x)
Změna stavu opravných položek	x / (x)
Změna stavu rezerv	x / (x)
Kurzové rozdíly	x / (x)
(Zisk) / ztráta z prodeje stálých aktiv	x / (x)
Úrokové náklady a výnosy	x / (x)
Ostatní nepeněžní operace (např. přecenění na reálnou hodnotu do HV, přijaté dividendy)	x / (x)
Čistý peněžní tok z provozní činnosti před zdaněním, změnami pracovního kapitálu, placenými úroky a mimořádnými položkami	**x / (x)**
Změna stavu zásob	x / (x)
Změna stavu pohledávek	x / (x)
Změna stavu závazků	x / (x)
Placené úroky	(x)
Placené daně	(x)
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	**x / (x)**

Peněžní toky z investiční činnosti	
Výdaje spojené s pořízením stálých aktiv	(x)
Příjmy z prodeje stálých aktiv	x
Poskytnuté půjčky a úvěry	(x)
Přijaté úroky	x
Přijaté dividendy	
Čistý peněžní tok vztahující se k investiční činnosti	**x / (x)**

Peněžní toky z finanční činnosti	
Změna stavu dlouhodobých závazků a dlouhodobých, příp. krátkodobých, úvěrů	x / (x)
Dopady změn základního kapitálu na peněžní prostředky	x / (x)
Vyplacené podíly na zisku	(x)
Dopad ostatních změn vlastního kapitálu na peněžní prostředky	x / (x)
Čistý peněžní tok vztahující se k finanční činnosti	**x / (x)**

Čisté zvýšení, resp. snížení peněžních prostředků	**x / (x)**
Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na začátku účetního období	**x / (x)**
Stav peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů na konci účetního období	**x / (x)**

Zdroj: Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*

Příloha, dle terminologie IFRS označovaná jako „Komentář“, slouží k prezentaci použitých účetních metod při sestavování výkazů a také obsahuje doplňující informace k jednotlivým údajům ve výkazech uvedených.

5.3 Možnosti oceňování jednotlivých druhů položek dle IFRS

Položky prezentované v rámci finančních výkazů mají různé charakteristiky, vlastnosti a přístupy k oceňování. Především rozdílnosti v přístupu k oceňování mají vliv na následnou úpravu položek při převodu na úroveň běžných cen platných k datu účetní závěrky. Níže si ukážeme, jak mezinárodní standardy IFRS přistupují k ocenění vybraných typů položek:

1) Dlouhodobý hmotný majetek
2) Dlouhodobý nehmotný majetek
3) Zásoby
4) Pohledávky
5) Závazky
6) Vlastní kapitál

Výčet položek není vyčerpávající, pro účely této práce jsou opomenuty například cenné papíry, či leasing.

5.3.1 Dlouhodobý hmotný majetek

IFRS definují dlouhodobý hmotný majetek jako majetek v držení podniku, který je využíván k výrobě nebo dodávce zboží, k poskytování služeb, k pronájmu ostatním subjektům či pro administrativní účely, a jeho předpokládaná doba užívání je více než jedno účetní období. Obecně mezi hmotný majetek patří pozemky, budovy, stroje a jiná zařízení splňující definici dlouhodobého hmotného aktiva.

Při jejich prvotním zaznamenání a následném oceňování v účetnictví mohou být použity tyto standardy:

- IAS 16 Pozemky, budovy a zařízení (Property, Plant and Equipment)
- IAS 40 Investice do nemovitostí
- IFRS 5 Dlouhodobá aktiva držená k prodeji a ukončené činnosti

K těmto standardům můžeme přiřadit ještě standart IAS 17 Leasingy. Ten má blízký vztah k IAS 16, neboť od okamžiku, kdy je předmět finančního leasingu zařazen do rozvahy nájemce, zachází se s předmětem právě podle IAS 16 Pozemky, budovy, zařízení. Rozhodnutí o užití jednotlivých standardů závisí na tom, jak je s položkami dlouhodobých aktiv nakládáno. Definice charakterizující způsob využití aktiva a jejich ocenění dle jednotlivých standardů zní následovně:

IAS 16 Pozemky, budovy a zařízení *– jsou hmotné položky, které:*

a) *jsou drženy k využití při výrobě výrobků nebo poskytování služeb, z důvodu pronájmu jiným subjektům nebo z administrativních důvodů a*
b) *očekává se, že budou užívány delší dobu, než je jedno účetní období.*[20]

Dle IAS 16 se oceňuje majetek při pořízení v kupní ceně a vedlejších pořizovacích nákladech, případně v reálné hodnotě poskytnutých protihodnot v okamžiku nabytí majetku. Při následném vykazování má podnik možnost volit mezi užitím pořizovací ceny snížené o

[20] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

akumulované odpisy a cenou přecenění, kterou je reálná hodnota majetku, taktéž snížena o akumulované odpisy.

V případě zvýšení hodnoty v důsledku přecenění prochází navýšení hodnoty prostřednictvím ostatního výsledku hospodaření a je vykázáno jako samostatná součást vlastního kapitálu ve fondu z přecenění. Snížení hodnoty do hodnoty předchozích navýšení prochází ostatním výsledkem hospodaření, veškerá částka přesahující předchozí pozitivní přecenění je vykázána jako náklad ve výsledku hospodaření daného roku.

Přecenění by mělo být provedeno pravidelně v takovém rozsahu, aby se ocenění aktiva materiálně neodlišovalo od jeho reálné hodnoty k datu sestavení účetních výkazů. Přeceněna by měla být veškerá aktiva spadající do stejné skupiny, u kterých se společnost rozhodne, že bude využívat metodu přecenění. Podmínkou aplikace modelu přecenění je existence aktivního trhu, který slouží k určení reálné hodnoty.

IAS 40 Investice do nemovitostí - jsou nemovitosti (pozemky a budovy - nebo část budovy) držené spíše z důvodů získání nájemného nebo z důvodu kapitálového zhodnocení než pro:

a) *využití při výrobě výrobků nebo poskytování služeb nebo z administrativních důvodů nebo*
b) *prodej v rámci běžného podnikání.*

Investice do nemovitostí by měla být rozeznána jako aktivum, pokud je pravděpodobné, že z něj budou do společnosti plynout budoucí ekonomické benefity a pokud lze spolehlivě určit pořizovací náklady spojené s investicí do nemovitosti. Při pořízení je tak investice do nemovitostí oceněna náklady na pořízení.

Při následném ocenění společnost musí zvolit mezi pořizovací cenou a cenou přecenění. Cenou přecenění je reálná hodnota vyjadřující částku, za kterou by aktivum mohlo být směněno mezi znalými a ochotnými stranami v transakci za obvyklých tržních podmínek. Na rozdíl od aktiv vedených dle IAS 16 nedochází ani při jedné z metod k odepisování aktiva.

IFRS 5 Dlouhodobá aktiva držená k prodeji a ukončené činnosti – aktivum je považované jako držené k prodeji, pokud jeho účetní hodnota bude uhrazena spíše následkem prodejní transakce než jeho dalším využíváním. Tedy, pokud společnost očekává, že aktivum bude za obvyklých podmínek specifických pro toto aktivum v krátké době prodáno, a tento prodej je vysoce pravděpodobný. Vysoce pravděpodobný prodej znamená, že:

- *na příslušné úrovni managementu musí existovat plán k prodeji,*
- *musí být zahájeny kroky k nalezení kupce,*
- *tyto kroky mají vést k prodeji aktiva za cenu, která je blízká jeho fair value,*

- *musí existovat reálné očekávání, že aktivum bude prodáno do jednoho roku,*
- *musí být nepravděpodobné, že tento plán selže.*[21]

Podrobnější informace o způsobu vykazování a ocenění dlouhodobých aktiv držených k prodeji a ukončené činnosti není pro tuto práci dále relevantní, proto se spokojíme pouze s definicí.

5.3.2 Dlouhodobý nehmotný majetek

Jako nehmotný majetek lze dle IFRS identifikovat nepeněžní aktivum bez fyzické podstaty, kontrolované podnikem, držené pro využití k výrobě nebo dodávce zboží a služeb, k pronájmu ostatním subjektům nebo pro administrativní účely. Aby mohl být nehmotný majetek rozeznán jako aktivum, musí se jednat o samostatně identifikovatelné aktivum bez fyzické podstaty, musí být kontrolované společností jako výsledek minulých událostí, společnost z něj bude mít užitek a lze jej spolehlivě ocenit.

Pořizovací hodnota při koupi zahrnuje veškeré náklady, které je nutné vynaložit na pořízení a uvedení aktiva do provozuschopného stavu. Tato hodnota je následně odepisována po očekávanou dobu životnosti.

V případě vytvoření aktiva vlastní činností je aktivum oceněno pořizovacími náklady, které zahrnují veškeré náklady vynaložené v rámci fáze vývoje, pokud jsou splněna kritéria pro rozeznání vývoje v rámci účetních výkazů. Náklady týkající se výzkumu jsou zahrnuty do nákladů období, ve kterém byly vynaloženy.

Při účtování o nehmotném majetku jsou možná dvě variantní řešení. Společnost může odepisovat nehmotné aktivum z původní pořizovací hodnoty nebo lze využít model přecenění.

Při použití modelu přecenění se nehmotný majetek přecení na reálnou hodnotu a následně se odepisuje z této přeceněné hodnoty. Podmínkou aplikace modelu přecenění je existence aktivního trhu, což je ovšem u nehmotného aktiva nepříliš obvyklé, a tedy používané spíše výjimečně.

---

[21] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

5.3.3 Zásoby

Zásoby jsou řešeny standardem IAS 2, který je definuje jako aktiva:

a) držená za účelem prodeje v rámci běžných obchodních aktivit,
b) v procesu výroby za účelem takového prodeje, nebo
c) ve formě materiálu nebo dodávek, které budou spotřebovány ve výrobním procesu nebo při poskytování služeb.

Mezi zásoby patří materiál a polotovary používané v rámci produkce výrobků, výrobky a zboží, a také náhradní díly. U náhradních dílů jsou výjimkou položky, u kterých se očekává, že budou společností využívány déle než jedno účetní období a zároveň se jedná o významné položky. V případě naplnění této definice se nejedná o zásoby, nýbrž o dlouhodobý majetek řídící se standardem IAS 16 Pozemky, budovy a zařízení.

Zásoby se podle IAS 2 oceňují na principu nižší z hodnoty pořízení a aktuální tržní hodnoty. To znamená, že jako základní ocenění zásob k datu sestavení účetních výkazů se použije pořizovací cena, která však při vykazování nesmí být vyšší než čistá realizovatelná hodnota.

Pořizovací cena se liší dle způsobu nabytí aktiva. Rozlišují se zásoby nakoupené a zásoby interně generované. V případě nakoupených zásob do pořizovací ceny patří vedle kupní ceny vedlejší náklady vynaložené při pořízení, jako jsou přepravné, pojistné, provize či clo. V případě interně vyprodukovaných zásob jsou to jednicové náklady, především práce a materiál, a výrobní režijní náklady.

IAS 2 nedovoluje přecenění zásob na reálnou hodnotu směrem nahoru (výjimkou je specifická situace komoditních brokerů, což ovšem není součástí této práce), naopak je potřeba sledovat, zda čistá realizovatelná hodnota není nižší než původní účetní hodnota. V takovém případě musí být hodnota zásob snížena právě na čistou realizovatelnou hodnotu.

5.3.4 Pohledávky

Pohledávky jsou v okamžiku vzniku standardně oceněny v nominální hodnotě. Pokud není k pohledávce dohodnuto příslušenství, které by mělo vliv na výši pohledávky, je pohledávka vykázána v její nominální hodnotě. Splňuje totiž definici monetární položky, konkrétně kritéria, že nominální hodnota odpovídá fixní částce budoucích peněžních toků z ní plynoucích.

Výjimkou může být případ pohledávky, kdy součástí kontraktu s protistranou je dohoda o indexaci pohledávky. Indexace znamená, že vývoj hodnoty pohledávky přímo závisí na vývoji sjednaného indexu. V takovém poroste/poklesne hodnota pohledávky o změnu indexu.

5.3.5 Závazky

Podobně jako pohledávky jsou také závazky ve většině případů monetárními položkami. Platí tak opět, že nominální hodnota závazku odpovídá fixní hodnotě budoucích peněžních toků z ní plynoucích.[22]

[22] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

6 Úprava finančních výkazů dle IAS 29

Jak již bylo řečeno, podniky při sestavování účetních závěrek vycházejí z účetnictví založeného na historických cenách nebo běžných cenách. Mnohem častěji je využívaný přístup oceňování v historických cenách. Ten nebere v úvahu změny všeobecné cenové hladiny nebo (až na výjimky) změny cen specifických cen držených aktiv. Oproti tomu při oceňování v běžných cenách dochází k zohlednění změn cen specifických držených aktiv. Tyto rozdíly mají následně vliv na způsob přepracování účetní závěrky.

Přepracovanou účetní závěrku není dle standardů IFRS dovoleno předkládat jako doplněk k nepřepracované. Za vhodné se nepovažuje ani jejich samostatná prezentace. Měla by být tedy zveřejněna pouze přepracovaná verze. Předložení obou účetních závěrek by bylo pro uživatele příliš matoucí.

Standard definuje postupy, které je potřeba provést pro účely úpravy účetních výkazů o vliv inflace. Samotná úprava finančních výkazů může být rozdělena do několika základních kroků:

1) volba správného indexu
2) analýza a přecenění výkazu finanční pozice
3) přecenění položek výsledku a ostatního úplného výsledku
4) výpočet zisku/ztráty z čisté monetární pozice
5) přecenění výkazu peněžních toků
6) přecenění komparativ (srovnatelných údajů)

6.1 Volba indexu

K přepracování v historických cenách oceněných položek se používá všeobecný cenový index (general price index – GPI), který vyjadřuje změnu cenové hladiny. Existuje vícero indexů měřících všeobecný vývoj cenové hladiny, jak bylo uvedeno v 2. kapitole. Jedná se například o index spotřebitelských cen, index cen výrobců či se užívá také cenový deflátor hrubého domácího produktu.

Při prezentaci indexů je zvoleno datum sloužící jako základna, ke kterému je index roven 100. V tabulce v příloze č. 5 jsou uvedeny údaje Mezinárodního měnového fondu o vývoji všeobecných indexů v jednotlivých zemích světa. Mezinárodní měnový fond se snaží být konzistentní a v tabulce je tak u většiny zemí použit jako základna rok 2010.

U všech jednotek vykazujících ve stejné měně se preferuje použití stejného indexu. Tento požadavek není nijak detailněji upřesněn, dá se však předpokládat, že podobně jako u měnových kurzů se může vycházet z údajů zveřejňovaných nezávislou státní organizací, například v České republice je to Český statistický úřad. Ten zpracovává údaje v souladu s metodikou Mezinárodního měnového fondu stejně jako většina pověřených autorit v jiných zemích. Sestavení indexů je tak v jednotlivých zemích konzistentní a je možné snadné porovnání vývoje v jednotlivých zemích. Při volbě indexu musí vzít podnik v potaz základní kritéria, která musí index splňovat. Takový index musí:

- obsahovat široké spektrum zboží a služeb, na základě kterých se počítá;
- být konzistentní při měření;
- být nezávislý, bez zkreslení;
- pravidelně aktualizován;
- dostupný v dlouhodobém horizontu.

V praxi je v zemích podléhajících hyperinflaci obecně aplikován pro účely IAS 29 index spotřebitelských cen.

Pokud v zemi není index splňující předchozí kritéria, účetní jednotky by mohly použít k odhadu vývoje cenové hladiny některý z relativně stabilních zahraničních cenových indexů a měnový kurz. Taková situace je však možná pouze pokud je měna hyperinflační ekonomiky volně obchodovatelná a její kurz nepodléhá regulaci.

6.2 Stanovení indexu k určitému datu

Pro účely přepracování účetních výkazů dle IAS 29 je potřeba znát datum pořízení (resp. datum prvotního zaznamenání položky v účetnictví) a cenový index k danému datu. Nalezení indexu ke každému dni je však ve skutečném životě nereálné, v praxi ho proto lze aproximovat na základě indexů za určité období. Tento přístup podporuje sám standart IAS 29, který říká: *„Přepracování účetní závěrky v souladu s tímto standardem vyžaduje použití určitých postupů i úsudku. Konzistentní aplikace těchto postupů a úsudků z období do období je důležitější než důsledná přesnost výsledných částek obsažených v přepracované účetní závěrce.“* Čím kratší období, tím samozřejmě bude kalkulace přesnější, nicméně například týdenní indexy nemusí být vždy k dispozici. Měsíční indexy jsou však známy v drtivé většině ekonomik a jejich užití je tak možné. Při rozhodování, který typ indexu použít, je nutné vzít v úvahu některá kritéria. Prvním kritériem je způsob vývoje cenového indexu. Čím více se index vyvíjí rovnoměrně, bez výraznějších skoků, tím delší období by mohlo být zvoleno, neboť v takové situaci by užití

například čtvrtletních indexů vedlo k podobným hodnotám jako v případě měsíčních indexů a drobné rozdíly by tak byly nemateriální. Naopak v případě, kdy dochází při vývoji ke skokům, je nutné použití indexů za kratší období. Podobně působí druhé kritérium, kterým je charakter společnosti. Některé společnosti uskutečňují transakce konstantně a lineárně po celé období, u jiných se transakce uskutečňují nerovnoměrně. Čím stabilnější vývoj transakcí, tím je opět možné využít indexy za delší časové období.

Ke stanovení konkrétního indexu (resp. z něho následně získaného konverzního faktoru) potřebného pro přepracování hodnoty dané transakce lze zvažovat několik variant (uvedeno na příkladu měsíčních indexů):

1) Aritmetický či geometrický průměr počátečního a konečného indexu v daném měsíci. Takový přístup pro jednotlivou transakci není příliš logický, neboť se transakce neuskutečňuje přesně uprostřed měsíce. Navíc v průběhu měsíce může dojít k dramatické změně indexu, která ale pro danou transakci nebude zaznamenána. V případě relativně lineárního vývoje indexu lze však uvažovat, že v průběhu měsíce dochází k lineárnímu uskutečnění jednotlivých transakcí.
2) Konečný index měsíce, ve kterém se transakce uskutečnila. Tento přístup obsahuje téměř nereálný předpoklad, že se všechny transakce uskutečnily k poslednímu dni měsíce, jeho síla však tkví v jednoduchosti. Při inflaci pohybující se v relativní blízkosti hranice hyperinflace, tedy mírně nad 26 % ročně, by meziměsíční růst představoval necelá 2 %, což také představuje maximální odchylku hodnoty, pokud by transakce byla uskutečněna první den měsíce a byl by použit index konce měsíce. Při započítání celkového nárůstu cen je tak odchylka relativně minimální.
3) Vážený aritmetický průměr počátečního a konečného indexu v daném měsíci dle data transakce. Tento přístup by se v rámci použití měsíčních indexů nejvíce přiblížil indexu, který by skutečně platil k datu dané transakce.

Každá varianta má své pro a proti. Složitější kalkulace v případě váženého aritmetického průměru samozřejmě není při správném nastavení systému žádný problém, přesto je v praxi pravděpodobnější užití jedné z prvních dvou možností, především pak aritmetického nebo geometrického průměru. Důvodem je kromě jednoduššího zpracování také skutečnost, že se ke všem transakcím přistupuje v daném měsíci stejně a nehrozí tak žádné výrazné riziko v souvislosti s manipulací s datem zaznamenání transakce.

6.3 Rozvaha (Výkaz o finanční situaci)

Ze standardu IAS 29 vyplývá základní pravidlo, které říká, že veškeré položky v účetních výkazech musí být vykázány v cenové hladině platné k datu sestavení účetních výkazů. K přepracování účetních informací se používá všeobecný cenový index. Nepřepracovávají se pouze položky, které jsou k datu sestavení finančních výkazů přeceněny dle jednotlivých relevantních standardů na reálnou hodnotu, cenu obnovy nebo zpětně získatelnou částku, protože jejich ocenění již je vyjádřeno v jednotkách měny v aktuální cenové hladině k rozvahovému datu. Příklady těchto položek byly představeny v kapitole 5 v rámci prezentace oceňovacích základen dle IFRS.

Dále se nepřepracovávají položky, které jsou samy o sobě již vyjádřeny jednotkou běžnou k datu účetní závěrky. Z tohoto důvodu od sebe musí být odlišeny veškeré položky aktiv a závazků na peněžní a nepeněžní. *„Peněžní položky jsou držené peníze a položky, které mají být přijaty nebo zaplaceny v penězích.“*[23] Kromě peněz se tedy jedná také o peněžní ekvivalenty, pohledávky, závazky a přijaté či poskytnuté úvěry, které jsou za normálních okolností také přímo vykázány jednotkou běžnou k rozvahovému dni. Důvodem je skutečnost, že z pohledávky ve výši 100 PJ společnost obdrží peníze pouze v hodnotě 100 PJ, a proto se částky pohledávek nepřepracovávají. U některých aktiv a závazků může být ve smlouvě s protistranou ujednání, že výše jejich hodnoty jsou upravovány v závislosti na změnách určitého indexu (např. u dluhopisů nebo úvěrů). V tom případě se ocenění musí upravit v souladu s touto smlouvou a do přepracované rozvahy se použije částka upravená podle smluvně dohodnutých podmínek. Veškerá ostatní aktiva a závazky jsou nepeněžní, nemonetární.

Pokud jsou v účetnictví položky vedeny v historických cenách, přecení se od data jejich pořízení použitím všeobecného cenového indexu. Postup ukažme na zjednodušeném příkladu:

Společnost od 1. 1. 20X0 vlastní pozemek, který pořídila za cenu 100 000 PJ. Pro zjednodušení berme v úvahu, že cenový index k tomuto datu byl 100. Ke dni sestavení účetní závěrky k 31. 12. 20X3 je cenový index 220. Vykázaná hodnota pozemku se vypočítá následovně:

$$\text{Pořizovací cena } 100\,000 * \frac{220 \text{ (index ke dni sestavení výkazů)}}{100 \text{ (index ke dni pořízení)}} = 220\,000$$

[23] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

Hodnota pozemku upravená o vývoj cenové hladiny se zvýší z 100 000,- na 220 000,-. Tato nová hodnota bude následně uvedena v účetní závěrce. Společnost samozřejmě může vlastnit více pozemků, jejichž data pořízení nebudou stejná. Je tedy potřeba upravit každou položku v registru majetku samostatně.

V případě pozemků nedochází k jejich odepisování, u jiných druhů aktiv však k amortizaci jejich hodnoty dochází, a kromě účetní hodnoty aktiva v rámci rozvahy je ovlivněn také hospodářský výsledek. Podívejme se na příklad osobního automobilu:

Automobil nakoupen 1. 1. 20X1 za 500 000 PJ, odepisuje se 5 let. Rok 20X0 bereme jako základnu s indexem rovným 100, k datu pořízení automobilu je index 110.

V účetní závěrce za rok 20X3 musí být automobil vykázán dle požadavků IAS 29. K 31. 12. 20X3 je index 220. Dosavadní oprávky a zůstatková cena vypadají takto:

Tabulka 18 – Vývoj zůstatkové hodnoty automobilu

Období	Oprávky	Zůstatková cena
31. 12. 20X1	100 000	400 000
31. 12. 20X2	200 000	300 000
31. 12. 20X3	300 000	200 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro přepracování dlouhodobého aktiva evidovaného v historických cenách v souladu s IAS 29 poslouží následující obecný vzorec:

$$\text{Hodnota k datu pořízení} * \frac{\text{index k rozvahovému dni}}{\text{index ke dni pořízení}}$$

Zůstatková hodnota k rozvahovému dni se poté zjistí následovně:

- Pořizovací cena: 500 000 * 220/110 = 1 000 000,-
- Dosavadní oprávky: 300 000 *220/110 = 600 000,-
- Zůstatková cena po přecenění: 1 000 000 – 600 000 = 400 000,-

Případně lze zůstatkovou cenu zjistit násobením zůstatkové ceny cenovým indexem, avšak pouze v případě, že nedošlo u majetku k technickému zhodnocení:

- Zůstatková cena po přecenění: 200 000 * 220/110 = 400 000,-

Položky vedené v běžných cenách, které jsou přeceněny k jinému okamžiku, než je datum účetní závěrky, jsou přepracovány od data jejich přecenění.

Takto přepracované částky se ještě následně musí porovnat se zpětně získatelnou hodnotou dle příslušného standardu (u pozemků, budov a zařízení, goodwillu, patentů a obchodních značek na zpětně získatelnou částku, u zásob se sníží na čistou realizovatelnou cenu a u krátkodobých investic na tržní hodnotu). Pokud jsou přepracované částky podle indexu vyšší, musí se snížit právě na zpětně získatelnou hodnotu, neboť reálně nemůže nabývat vyšší částky.

V případě, že by tedy přepracovaná hodnota určitého majetku byla 400 000 PJ, ale jeho skutečná zpětně získatelná hodnota pouze 300 000 PJ, v přepracované účetní závěrce bude majetek veden ve výši 300 000 PJ.

Pro shrnutí můžeme uvést rozhodovací strom, který zobrazuje postup rozhodování o způsobu zacházení s jednotlivými položkami při aplikaci inflačního účetnictví dle mezinárodních účetních standardů:

Obrázek 1 Rozhodovací diagram monetárních položek

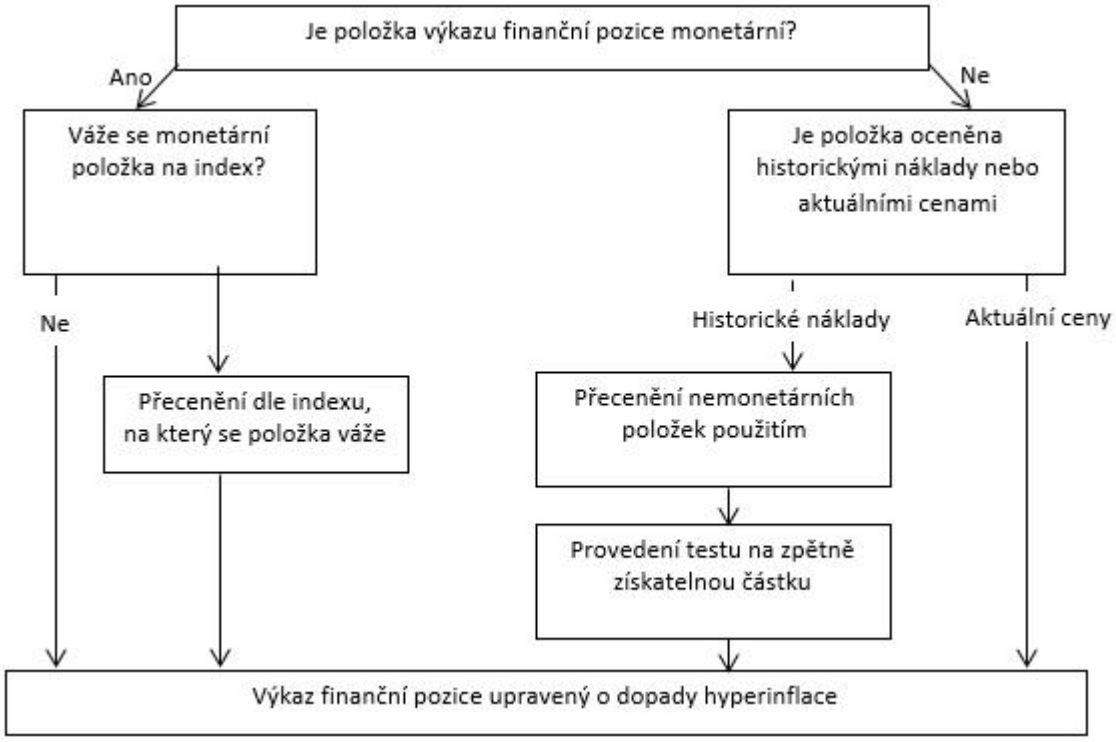

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozdělení dle výše uvedeného diagramu se může jevit poměrně zřejmé a jednoduché. Ve skutečnosti však mohou existovat položky, u kterých je rozdělaní na monetární a nemonetární složitější, neboť mohou obsahovat charakteristiky obou skupin. Příkladem mohou být některé typy rezerv, kdy například záruční rezerva může představovat jak nárok na vrácení peněz (monetární), tak nárok na výměnu zboží (nemonetární). V takovéto situaci by společnost musela dle svého nejlepšího odhadu, například na základě historických dat o poměru vrácení peněz a

výměně zboží, rozdělit rezervu na monetární část a nemonetární část a aplikovat na obě části odlišný postup.

6.3.1 Odložená daň

V návaznosti na IAS 29 dochází ke změně účetní hodnoty aktiv a závazků, a tudíž ke vzniku dočasných rozdílů mezi účetní hodnotou a daňovou základnou. Takové rozdíly je třeba identifikovat a postupovat dle IAS 12 „Daně ze zisku“. Důsledkem bude úprava hodnoty odložené daně u veškerých změn ocenění aktiv a pasiv provedených úpravou účetních hodnot na cenovou hladinu platnou k datu sestavení závěrky.

Pro vykázání odložené daně se musí jednat o rozdíly dočasné mezi odlišnou zůstatkovou hodnotou aktiv nebo závazků dle účetních a daňových předpisů. Odlišná výše zůstatkové ceny je způsobena přeceněním dané položky, kdy se toto přecenění nepromítá do hodnoty dle daňových předpisů. Dalším důvodem je odlišná rychlost odepisování dlouhodobých aktiv. O odloženém daňovém závazku se účtuje vždy, o odložené daňové pohledávce pouze v případě, že je pravděpodobné, že ji bude možné v budoucnu uplatnit.

V souladu s IAS 12 se odložená daň k datu sestavení výkazů vypočítá na základě rozdílu mezi daňovou hodnotou a účetní hodnotou po aplikaci přecenění rozvahových položek dle IAS 29. Pro účely zjištění počáteční balance uváděné v rámci srovnatelných údajů, je postup podobný jako v případě srovnatelných údajů, které budou více popsány v další části této kapitoly. Vždy se tedy bere hodnota zjištěná k datu sestavení finančních výkazů za předchozí období, která je převedena do úrovně současné cenové hladiny použitím změny cenového indexu. Problém může nastat v prvním roce aplikace IAS 29, kdy balance přeceněné na cenovou hladinu na konci předchozího období nejsou známy a odložená daň tak nemůže být kalkulována. Tímto problémem se zabývá interpretace IFRIC 7, která říká, že hodnoty ke konci předcházejícího období musí být připraveny v jednotkách kupní síly platné ke konci předcházejícího období, a to použitím stejných postupů jako v případě sestavování výkazů na konci běžného období.

Rozlišně je zacházeno s odloženou daní, která vznikla v důsledku přecenění aktiva prostřednictvím ostatního výsledku (například v případě přecenění výrobních strojů v souladu s IAS 16) a odloženou daní vzniklou z důsledku přecenění rozvahových položek z důvodu aplikace IAS 29. V případě přecenění aktiva prostřednictvím ostatního výsledku prochází taktéž náklad na odloženou daň ostatním výsledkem. Naopak v případě přecenění z vlivu IAS 29 prochází odložená daň výsledkem hospodaření. Důvodem je udržení konzistence se způsobem vykázání jednotlivých druhů přecenění.

6.3.2 Vlastní kapitál

V prvním roce aplikace standardu IAS 29 jsou na začátku období všechny složky vlastního kapitálu vyjma nerozdělených zisků a fondu z přecenění přepracovány užitím všeobecného cenového indexu od data jejich vložení do podniku či jiného vzniku. Veškeré přírůstky v hodnotě majetku evidované ve fondu z přecenění z předchozích období se tedy vylučují a fond z přecenění je zrušen, neboť se dle IAS 29 uvažuje, že přecenění v předchozích letech prošlo skrze výsledek hospodaření do Nerozdělených zisků/ztráta. Přepracované nerozdělené zisky jsou zjištěny ze všech ostatních částek přepracované rozvahy jako balanční položka.

V následujících letech užití inflačního účetnictví jsou vždy na konci období všechny součásti vlastního kapitálu kromě fondu z přecenění a nerozdělené zisky/ztráty předchozích let přepracovány aplikací všeobecného cenového indexu od začátku daného období nebo od data vkladu, pokud ten byl později.

6.4 Výkaz zisků a ztrát a ostatního úplného výsledku hospodaření

Standard IAS 29 požaduje, aby všechny položky ve výsledovce, stejně jako v případě rozvahy, byly vyjádřeny zúčtovací jednotkou běžnou k rozvahovému dni. Proto musí být všechny částky přepracovány za použití změny všeobecného cenového indexu od doby, kdy položky výnosů a nákladů byly původně vykázány v účetnictví. Ukažme si na příkladu postup úpravy tržeb z prodeje služeb užitím měsíčních indexů, jak bylo popsáno v předchozí části této kapitoly. Kvůli množství dat potřebných pro použití váženého aritmetického průměru si ukážeme a porovnáme metodu indexu na konci měsíce a metodu aritmetického průměru. Uskutečněné výnosy uvedené v následujících tabulkách předpokládejme s lineárním vývojem v průběhu jednotlivých měsíců.

Tabulka 19 - Úprava výnosů použitím měsíčních indexů - index konce měsíce

Období	Všeobecný cenový index	Konverzní faktor (konec měsíce)[24]	Výnosy v historických cenách	Přepracované výnosy
Prosinec 20X0	128,7			
Leden 20X1	132,5	1,42	45	64
Únor 20X1	136,7	1,37	40	55
Březen 20X1	138,4	1,36	50	68
Duben 20X1	143,2	1,31	50	66
Květen 20X1	148,2	1,27	70	89
Červen 20X1	155,5	1,21	75	91
Červenec 20X1	159,8	1,17	75	88
Srpen 20X1	164,3	1,14	70	80
Září 20X1	170,2	1,10	80	88
Říjen 20X1	176,6	1,06	80	85
Listopad 20X1	181,8	1,03	85	88
Prosinec 20X1	187,7	1,00	90	90
Celkem			**810**	**950**

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 20 - Úprava výnosů použitím měsíčních indexů - aritmetický průměr

Období	Všeobecný cenový index	Konverzní faktor (průměr měsíce)[25]	Výnosy v historických cenách	Přepracované výnosy
Prosinec 20X0	128,7			
Leden 20X1	132,5	1,44	45	65
Únor 20X1	136,7	1,39	40	56
Březen 20X1	138,4	1,36	50	68
Duben 20X1	143,2	1,33	50	67
Květen 20X1	148,2	1,29	70	90
Červen 20X1	155,5	1,24	75	93
Červenec 20X1	159,8	1,19	75	89
Srpen 20X1	164,3	1,16	70	81
Září 20X1	170,2	1,12	80	90
Říjen 20X1	176,6	1,08	80	87
Listopad 20X1	181,8	1,05	85	89
Prosinec 20X1	187,7	1,02	90	91
Celkem			**810**	**965**

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulkách můžeme vidět, že užitím průměrných indexů dochází k vyšší hodnotě výsledkových účtů.

Kromě položek, které jsou v rámci výkazu zisků a ztrát a ostatního úplného výsledku hospodaření běžně vyžadovány standardem *IAS 1 Sestavování a prezentování účetní závěrky*, IFRS prostřednictví IAS 29 vyžadují navíc oddělenou prezentaci zisku nebo ztráty z čisté peněžní pozice.

[24] Konverzní faktor vypočítán jako index na konci roku lomeno index daného měsíce. Například lednový konverzní faktor byl vypočítán následovně: 290,0 / 132,5 = 2,19

[25] Konverzní faktor vypočítán jako index na konci roku lomeno průměrný index daného měsíce. Například lednový konverzní faktor byl vypočítán následovně: 290,0 / ((132,5 + 128,7) / 2) = 2,22

6.5 Zisk nebo ztráta z čisté peněžní pozice

Jak již bylo řečeno na začátku této kapitoly, peněžní aktiva a pasiva nejsou přeceňována z důvodu, že již jsou vyjádřena v běžných cenách ke dni účetní závěrky. To ovšem neznamená, že nemají na nic vliv. Z jejich držení vzniká zisk nebo ztráta z čisté finanční pozice, vypočtená jako rozdíl mezi výší přebytku peněžních aktiv a výší peněžních závazků, která je obsažena v čistém zisku. Pokud jsou peněžní aktiva společnosti vyšší než její peněžní pasiva, účetní jednotka z tohoto přebytku zaznamenává ztrátu, neboť kupní síla peněz klesá. Tím že společnost drží peněžní aktiva, která jsou vyjádřena v nominální hodnotě, v průběhu období dochází z důvodu inflace k jejich znehodnocování, je to pro společnost ztráta. Naopak v případě přebytku peněžních závazků nad peněžními aktivy společnost vydělává, neboť dochází ke znehodnocování závazků, které bude muset společnost zaplatit. Společnost na této situaci vydělává, je to pro ni tedy zisk.

Situaci řeší IAS 29 ve znění: *„Tento zisk nebo ztrátu lze odhadnout za použití změny všeobecného cenového indexu k váženému průměru rozdílu mezi peněžními aktivy a peněžními závazky vzniklému za období“.*[26] Čistá finanční pozice se mění během období každý den, nejakurátnější by tedy bylo přepočítat dopad za každý den. Denní indexy spotřebitelských cen nebývají k dispozici, standard proto využívá zjednodušení, kdy počítá s průměrnou čistou finanční pozicí za účetní období, násobené změnou všeobecného indexu během období.

Zisk nebo ztráta z čisté finanční pozice v konečném důsledku odpovídá přesnému opaku hodnoty přecenění nemonetárních položek. Pokud by tomu tak nebylo, nastala by nerovnováha a bilanční sumy by navzájem neodpovídaly. Proto je možné zjistit zisk nebo ztrátu z čisté finanční pozice z rozdílu mezi přeceněním nemonetárních aktiv, závazků, kapitálu a výsledkových položek.

6.6 Výkaz peněžních toků

Při sestavování výkazu peněžních toků vyžaduje standard vycházet z položek vyjádřených zúčtovací jednotkou běžnou k rozvahovému dni. To ovšem znamená, že skutečný peněžní tok v okamžiku transakce se bude lišit od hodnoty, která ho reprezentuje ve výkazu peněžních toků. Ve výkazu peněžních toků je nutné prezentovat zisk nebo ztrátu z finanční pozice. Není ovšem stanoveno jak a kde přesně má být uvedeno, nabízí se tak více možností.

---

[26] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

Prezentovat dopady inflace jednotlivě za operativní, investiční a provozní činnost a zisk nebo ztrátu z finanční pozice započítat jako balanční položky v rámci rekonciliace peněz a peněžních prostředků na konci výkazu peněžních toků. Další možností je uvést dopad inflace a zisk nebo ztrátu z finanční pozice vykázat jako jedno souhrnné číslo, případně odděleně vykázat dopady inflace a zisk nebo ztrátu z finanční pozice, ale bez podrobnějšího rozdělení na jednotlivé činnosti.

6.7 Příloha finančních výkazů

Veškeré hodnoty vykazované v rámci přílohy k finančním výkazům musí být rovněž přepracovány na úroveň kupní síly peněz platnou k datu sestavení a to použitím stejných principů jako v případě finančních výkazů. Společnost tuto skutečnost musí výslovně popsat v rámci přílohy v sekci použitých účetních metod. V příloze také musí být uvedeno, jaký všeobecný cenový index byl použit, jaká je jeho hodnota k datu sestavení finančních výkazů a také jeho vývoj v průběhu běžného a předchozího účetního období.

6.8 Srovnatelné údaje

V účetních výkazech se vždy vykazuje minimálně jedno srovnávací období. Abychom však mohli porovnávat údaje běžného období s údaji vykazovanými za předcházející období, je potřeba převést předcházející srovnávané účetní závěrky na stejnou měrnou jednotku, tedy hodnotu peněz ke konci vykazovaného období. K přepracování je použit všeobecný cenový index, kterým se přepočítá každá položka. To platí i pro údaje uvedené v příloze, které také musí být vyjádřeny zúčtovací jednotkou platnou na konci vykazovaného období. Pokud se nejedná o první rok aplikace standardu, je výpočet velice jednoduchý. Stačí vzít vykázané hodnoty předcházejícího období a použít změnu cenového indexu mezi koncem předchozího a běžného období. V případě prvního roku aplikace je nutné provést obdobné kalkulace jako v případě přepracování údajů běžného období.

6.9 Ekonomika přestává být hyperinflační

Postupem času z důvodu stabilizace situace v zemi může ekonomika, ve které se účetní jednotka nachází, přestat být hyperinflační dle definice IAS 29 a účetní jednotka tudíž přestává vykazovat dle tohoto standardu. V takovém případě jsou položky vykázané peněžní jednotkou běžnou na konci předchozího účetního období považovány za základ účetní hodnoty v následujících účetních závěrkách (dalo by se říci, že se tak stávají „novou“ historickou

hodnotou). Od tohoto okamžiku dochází k opětovnému vykazování na základě historických cen, případně cen v souladu s jednotlivými standardy.[27]

[27] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

7 Souhrnný příklad

Znalosti získané v předchozích částech nyní aplikujeme v souhrnném příkladu, kde využijeme jednotlivé postupy inflačního účetnictví vymezených mezinárodními účetními standardy IFRS.

Společnost ABC se zabývá se nákupem a prodejem zboží. V roce 20X5, který je běžným účetním obdobím, se ekonomika, v níž se společnost nachází, stala hyperinflační ve smyslu kritérií Mezinárodních účetních standardů IFRS. V roce 20X5 došlo k rychlejšímu meziročnímu nárůstu cenové hladiny, což způsobilo zvýšení kumulované míry inflace na hodnotu 107 %. Vývoj kumulované míry inflace je zobrazen v následující tabulce:

Tabulka 21 - Aplikační příklad – Meziroční vývoj cenové hladiny

Datum	Index	Meziroční míra inflace[28]	Tříletá kumulovaná míra inflace[29]
1. 1. 20X1	100		
31. 12. 20X1	115	15 %	
31. 12. 20X2	135	17 %	
31. 12. 20X3	160	19 %	60 %
31. 12. 20X4	200	25 %	74 %
31. 12. 20X5	280	40 %	107 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Společnost je nově povinna sestavit výkazy za rok 20X5 v souladu se standardem IAS 29, který zároveň vyžaduje i úpravy srovnávaného období, tedy roku 20X4.

[28] Meziroční inflace spočítána jako poměr běžného a předchozího období.

[29] Způsob kalkulace tříleté kumulované míry inflace popsán v kapitole 5.

Pro účely sestavení účetních výkazů dle IAS 29 je nutné znát podrobnější vývoj cenového indexu v kratších časových intervalech, v našem případě po měsících. V tabulce níže je rovněž uveden aritmetický průměr měsíčních indexů (například hodnota průměru za leden 20X5 je vypočtena jako index na konci ledna 20X5 / index na konci prosince 2014).

Tabulka 22 - Aplikační příklad - Měsíční vývoj cenové hladiny v běžném a předchozím období

Období	Cenový index ke konci měsíce		Měsíční průměr měsíčních cenových indexů	
	20X4	20X5	20X4	20X5
Prosinec předchozího roku	160,0	200,0	-	-
Leden	162,0	204,0	161,0	202,0
Únor	164,0	209,0	163,0	206,5
Březen	167,0	215,0	165,5	212,0
Duben	170,0	221,0	168,5	218,0
Květen	174,0	228,0	172,0	224,5
Červen	177,0	235,0	175,5	231,5
Červenec	180,0	242,0	178,5	238,5
Srpen	184,0	249,0	182,0	245,5
Září	188,0	257,0	186,0	253,0
Říjen	192,0	264,0	190,0	260,5
Listopad	196,0	272,0	194,0	268,0
Prosinec	200,0	280,0	198,0	276,0

Zdroj: Vlastní zpracování

7.1 Základní informace o společnosti

Společnost ABC zabývající se nákupem a prodejem zboží byla založena 1. 1. 20X1, kdy zakladatelé vložili do podniku 25 milionů PJ (peněžní jednotka) a zároveň byla společnosti poskytnuta půjčka ve výši 5 milionů PJ (s roční úrokovou mírou 10 %).

Ke dni založení dni společnost zakoupila a zařadila do užívání administrativní budovu s dobou životnosti 30 let za 30 milionů PJ a ostatní majetek s životností 10 let za 10 milionů PJ. V případě budovy společnost aplikuje v souladu s IAS 16 model přecenění, ostatní majetek je vykazován v historických cenách.

Společnost dále eviduje klasické položky obchodní společnosti, tedy běžné pohledávky a závazky, zásoby a peněžní prostředky. Společnost se nachází v zemi se sazbou daně 20 %. V letech 20X4 a 20X5 by při použití standartních účetních postupů dle IFRS (před aplikací IAS 29) vykázala následující účetní hodnoty:

Tabulka 23 - Aplikační příklad - Rozvaha společnosti ABC před aplikací IAS 29 (v tis. PJ)

Aktiva	**31.12.20X4**	**31.12.20X5**
Dlouhodobá aktiva	2014	2015
Budovy, ostatní majetek	57 000	68 000
Celkem	**57 000**	**68 000**
Krátkodobá aktiva		
Zásoby	12 000	16 000
Pohledávky z obchodního styku	15 000	19 960
Peníze	9 000	11 640
Celkem	**36 000**	**47 600**
Aktiva celkem	**93 000**	**115 600**

Pasiva	**31. 12. 20X4**	**31.12.20X5**
Vlastní kapitál		
Základní kapitál	25 000	25 000
Fond z přecenění	21 123	32 484
Nerozdělené zisky a ztráty	20 777	26 776
Celkem	**66 900**	**84 260**
Cizí zdroje		
Dlouhodobá půjčka (10% úrok)	10 000	10 000
Závazky z obchodního styku	10 000	12 000
Odložená daň	5 000	7 600
Daň z příjmu	1 100	1 740
Celkem	**26 100**	**31 340**
Pasiva celkem	**93 000**	**115 600**

Zdroj: Vlastní zpracování

***Tabulka 24 - Aplikační příklad - Výkaz úplného výsledku hospodaření společnosti ABC před aplikací IAS 29 (v* tis. PJ)**

Výkaz zisků a ztrát	**31. 12. 20X4**	**31. 12. 20X5**
Tržby	100 000	120 000
Náklady na prodané zboží	-80 000	-95 000
Hrubá marže	**20 000**	**25 000**
Odpisy	-2 593	-2 961
Odbytové náklady	-3 500	-3 800
Správní náklady	-2 000	-2 500
Ostatní výnosy a náklady	-6 000	-7 000
Provozní výsledek hospodaření	**5 907**	**8 739**
Finanční výnosy	0	0
Finanční náklady	-1 000	-1 000
Zisk před zdaněním	**4 907**	**7 739**
Odložená daň z příjmu	0	0
Daň z příjmů (20%)	-1 100	-1 740
Zisk za účetní období	**3 807**	**5 999**
Výkaz úplného výsledku hospodaření		
Zisk za účetní období	3 807	5 999
Změna reálné hodnoty	9 593	13 961
Odložená daň	-1 800	-2 600
Úplný výsledek za účetní období	**11 600**	**17 360**

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 25 - Aplikační příklad - Výkaz o změně vlastního kapitálu před aplikací IAS 29 (v tis. PJ)

Položka	**Základní kapitál**	**Fond z přecenění**	**Nerozdělené zisky a ztráty**	**Celkem**
Balance k 1.1.200X	**25 000**	**21 123**	**20 777**	**66 900**
Přecenění budovy		11 361		**11 361**
Výsledek hospodaření běžného období			5 999	**5 999**
Balance k 31.12.200X	**25 000**	**32 484**	**26 776**	**84 260**

Zdroj: Vlastní zpracování

V následujících podkapitolách jsou postupně popsány provedené úpravy na jednotlivých rozvahových a výsledkových položkách. V závěru kapitoly je také uvedena souhrnná tabulka sloužící jako ucelený přehled veškerých provedených úprav.

7.2 Zásoby a hodnota spotřebovaných zásob

Hodnota zásob k 31. 12. 20X4 byla 12 000 PJ, k 31. 12. 20X5 byla 16 000 PJ, průměrné stáří zásob se pohybovalo kolem 45 dní. Pro přepracování historických hodnot na úroveň cenové hladiny k 31. 12. 20X5 je proto použit průměrný index za měsíc listopad. Jako první je třeba určit hodnotu zásob na konci běžného a předchozího období v cenové hladině k 31. 12. 20X5:

Tabulka 26 - Aplikační příklad - Konverze hodnoty zásob (v tis PJ)

Datum	Historická hodnota zásob	Konverzní faktor k 31. 12. 20X4	Hodnota v cenové hladině k 31. 12. 20X4	Konverzní faktor k 31. 12. 20X5	Hodnota v cenové hladině k 31. 12. 20X5
31. 12. 2014	12 000	200 / 194	12 371	280 / 200	17 320
31. 12. 2015	16 000	-	-	280 / 268	16 716

Zdroj: Vlastní zpracování

Dalším krokem je úprava nákupu zásob uskutečněných v průběhu roku. V našem případě předpokládáme relativně rovnoměrný vývoj nákupů zásob, proto pro zjednodušení použijeme průměrný roční index, ačkoliv v praxi by bylo mnohem vhodnější a přesnější použití měsíčních indexů, jak bude vidět u tržeb z prodejů. Po získání hodnoty nákupů lze již dopočítat spotřebované zásoby užitím rovnice:

Spotřebované zásoby = Počáteční balance zásob + Nákupy v daném období – Konečná balance zásob

Tabulka 27 - Aplikační příklad - Úprava hodnoty zásob a spotřebovaných zásob v roce 20X5 (v tis PJ)

Položka	Částka v historických cenách	Konverzní faktor	Částka v běžných cenách k 31. 12. 20X5
Počáteční balance 1. 1. 20X5	12 000	280 / 194	17 320
Nákupy v roce 20X5	99 000	280 / 237	112 236
Konečná balance 31. 12. 20X5	16 000	280 / 268	16 716
Spotřeba nakoupených zásob	**95 000**		**112 839**

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro získání hodnoty za srovnatelné období 20X4 je třeba provést dva kroky. Obdobně je potřeba převést historické hodnoty na hodnoty cenového indexu konce daného, v tomto případě srovnatelného období, a tyto hodnoty jsou následně převedeny na hodnoty běžného účetního období.

Tabulka 28 - Aplikační příklad - Úprava hodnoty zásob a spotřebovaných zásob v roce 20X4 (v tis PJ)

Položka	Částka v historických cenách	Konverzní faktor	Částka v běžných cenách k 31. 12. 20X4	Konverzní faktor	Částka v běžných cenách k 31. 12. 20X5
Počáteční balance 1. 1. 20X4	10 000	200 / 158	12 658	280 / 200	17 722
Nákupy v roce 20X4	82 000	200 / 178	92 135	280 / 200	128 989
Konečná balance 31. 12. 20X4	12 000	200 / 194	12 371	280 / 200	17 320
Spotřeba nakoupených zásob	**80 000**		**92 422**		**129 391**

Zdroj: Vlastní zpracování

7.3 Dlouhodobý majetek - Budova

Administrativní budova s dobou životnosti 30 let byla k 1. 1. 20X1 pořízena za 30 milionů PJ. V případě budovy se společnost rozhodla aplikovat v souladu s IAS 16 model přecenění. V tabulce níže je vyčíslena daňová zůstatková hodnota vycházející z historické pořizovací ceny a hodnota přeceněná dle IAS 16. Společnost provádí přecenění k poslednímu dni roku.

Tabulka 29 - Aplikační příklad - Vývoj daňové a účetní hodnoty budovy

Datum	Cena	Oprávky	Zůstatková hodnota	Přeceněná hodnota	Roční odpis	Akumulovaný odpis	Zůstatková hodnota před přeceněním	Přecenění v jednotlivých letech
1.1.20X1	30 000	0	30 000	30 000				
31.12.20X1	30 000	1 000	29 000	33 500	1 000	1 000	29 000	4 500
31.12.20X2	30 000	2 000	28 000	38 500	1 155	2 155	32 345	6 155
31.12.20X3	30 000	3 000	27 000	43 000	1 375	3 530	37 125	5 875
31.12.20X4	30 000	4 000	26 000	51 000	1 593	5 123	41 407	9 593
31.12.20X5	30 000	5 000	25 000	63 000	1 962	7 084	49 038	13 962

Zdroj: Vlastní zpracování

Hodnota budovy přeceněné k 31. 12. 20X5, tedy poslednímu dni běžného období, představuje hodnotu v běžných cenách. Pro větší přehlednost si ukážeme nejprve zrušení přecenění a jeho následné natvoření. Důvodem tohoto rozdělení je premisa, že vzniklý cenový rozdíl mezi běžnou a historickou hodnotou byl způsoben právě změnou cenové hladiny, tudíž dochází k rozpuštění Fondu z přecenění vůči Nerozděleným ziskům.

Prvním krokem je reverzování veškerých původně provedených přecenění a odpisů. Celková hodnota přecenění ve výši 40 084 tisíc PJ účtovanou prostřednictvím Fondu z přecenění je součtem přecenění v jednotlivých letech. Celková hodnota kumulovaných odpisů pak je 7 084 tisíc PJ, z čehož však pouze částka 1 962 tisíc PJ byla účtována v běžném období. Proto se

o 1 962 tisíc PJ musí upravit Výsledek hospodaření, zbylá částka 5 122 tisíc PJ se pak reverzuje proti Nerozděleným ziskům.

Druhým a třetím krokem je přecenění majetku do běžných cen a zúčtování odpisů. Celková hodnota přecenění ve výši 40 084 tisíc PJ se rozdělí na částku 26 122 tisíc PJ zúčtovanou vůči nerozdělenému zisku a částku 13 926 zúčtovanou vůči Zisku / ztrátě z finanční pozice. Celková hodnota kumulovaných odpisů pak je 7 084 tisíc PJ, z čehož však pouze částka 1 962 tisíc PJ byla účtována v běžném období. Proto se o 1 962 tisíc PJ upraví Výsledek hospodaření, zbylá částka 5 122 tisíc PJ se pak zúčtuje proti Nerozdělenému zisku.

Tabulka 30 - Aplikační příklad – Zůstatková hodnota Ostatního majetku po přecenění (v tis. PJ)

Datum	Cena	Oprávky	Zůstatková cena
31.12.20X5	70 084	7 084	63 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Čtvrtým krokem je zrušení odložené daně z přecenění budovy. Hodnota odložené daně k 31. 12. 20X5 byla 7 600 tisíc PJ. Tato částka byla vytvářena postupně v průběhu let do Fondu z přecenění skrze Ostatní výsledek, tedy v souladu s přeceněním, z kterého vznikla. Částka 5 milionů PJ bude zúčtována přímo proti Fondu z přecenění, částka 2,6 milionů PJ prostřednictvím Ostatního výsledku.

Tabulka 31 - Vývoj odložené daně z přecenění budovy dle IAS 16 (v tis. PJ)

Datum	Daňová zůstatková hodnota	Účetní přeceněná hodnota	Přechodný rozdíl	Odložená daň (20%)
1.1.20X1	30 000	30 000	0	0
31.12.20X1	29 000	33 500	4 500	900
31.12.20X2	28 000	38 500	10 500	2 100
31.12.20X3	27 000	43 000	16 000	3 200
31.12.20X4	26 000	51 000	25 000	5 000
31.12.20X5	25 000	63 000	38 000	7 600

Zdroj: Vlastní zpracování

7.4 Dlouhodobý majetek – Ostatní majetek

Ostatní majetek je společností vykazován v historických cenách. Při pořizovací ceně 10 milionů PJ a životností 10 let je vývoj hodnoty Ostatního majetku od jeho zařazení následující (pro účely výpočtu odložené daně se předpokládá stejný vývoj daňové zůstatkové ceny jako v tabulce níže):

Tabulka 32 - Aplikační příklad – Vývoj zůstatkové hodnoty Ostatního majetku v historických cenách (v tis. PJ)

Datum	Hodnota	Oprávky	Zůstatková hodnota
1. 1. 20X1	10 000	0	10 000
31. 12. 20X1	10 000	1000	9 000
31. 12. 20X2	10 000	2000	8 000
31. 12. 20X3	10 000	3000	7 000
31. 12. 20X4	10 000	4000	6 000
31. 12. 20X5	10 000	5000	5 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Prvním krokem je reverzování veškerých provedených odpisů v hodnotě 5 milionů PJ a navýšením hodnoty majetku zpět o tuto částku. Odpisy byly účtovány prostřednictvím Výsledku hospodaření, pouze 1 milion PJ však v běžném období. Proto se o 1 milion PJ upraví Výsledek hospodaření, zbylé 4 miliony PJ se pak reverzují proti Nerozděleným ziskům.

Druhým krokem je přecenění majetku do běžných cen. V okamžiku pořízení byl cenový index 100, cenový index na konci období je 280. Hodnota v běžných cenách tak odpovídá částce 28 milionů PJ, vypočtené jako: 10 milionů PJ x (280 / 100) = 28 milionů PJ. Přecenění v celkové výši 18 milionů PJ je rozděleno na část 10 milionů PJ vzniklou do začátku běžného období zúčtovanému proti Nerozdělenému zisku a část 8 milionů PJ vzniklou v průběhu vykazovaného období zúčtovanou proti Zisku / ztrátě z finanční pozice.

Třetím krokem je zúčtování odpisu vypočítanému z nového ocenění majetku, a to jak odpisu za běžné období, tak akumulovaného odpisu za předchozí období. Odpis ve výši 2,8 milionu PJ odpovídající ročnímu odpisu vypočítaný z hodnoty majetku v běžných cenách k 31. 12. 20X5 bude zúčtován oproti Výsledku hospodaření, částku ve výše 11,2 milionu PJ akumulovaných odpisů je třeba rozdělit na část 8 milionů PJ vzniklou do začátku běžného období zúčtovanému proti Nerozdělenému zisku a část 3,2 milionů PJ vzniklou v průběhu vykazovaného období zúčtovanou proti Zisku / ztrátě z finanční pozice. Zůstatková hodnota k 31. 12. 20X5 pak odpovídá 14 milionům PJ.

Tabulka 33 - Aplikační příklad – Zůstatková hodnota Ostatního majetku po přecenění (v tis. PJ)

Datum	Cena	Oprávky	Zůstatková cena
31.12.20X5	28 000	14 000	14 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Na rozdíl od předchozího případu s budovou se v případě ostatního majetku účetní a daňová zůstatková rovnaly, tudíž nevznikal žádný dočasný oceňovací rozdíl a s ním spojená daň. Při aplikaci IAS 29 však k takovéto situaci došlo, tudíž z tohoto rozdílu již bude spočítána odložená daň, která bude souhrnně zobrazena v následující subkapitole.

7.5 Odložená daň

Z důvodu přecenění aktiv a pasiv cenovými indexy dochází ke vzniku dočasných oceňovacích rozdílů mezi daňovou a účetní hodnotou rozvahových položek, ze kterých vzniká odložená daň. V případě společnosti ABC se jedná o přecenění majetkových položek Budova a Ostatní majetek a přecenění zásob. Monetární položky jako jsou pohledávky, závazky a peněžní prostředky nejsou přeceňovány, tudíž u nich nevzniká rozdíl mezi účetní a daňovou zůstatkovou cenou.

Tabulka 34 - Aplikační příklad - Kalkulace odložení daně

31. 12. 20X4	Daňová zůstatková cena	IAS 29 zůstatková hodnota	Dočasný rozdíl	Odložená daň (sazba 20 %)
Budova	26 000	51 000	25 000	5 000
Ostatní majetek	6 000	12 000	6 000	1 200
Zásoby	12 000	12 371	371	74
Celkem v cenové hladině k 31. 12. 20X4				**6 274**
Převedeno na cenovou hladinu k 31. 12. 20X5				**8 784**

31. 12. 20X5	Daňová zůstatková cena	IAS 29 zůstatková hodnota	Dočasný rozdíl	Odložená daň (sazba 20 %)
Budova	25 000	63 000	38 000	7 600
Ostatní majetek	5 000	14 000	9 000	1 800
Zásoby	16 000	16 716	716	143
Celkem v cenové hladině k 31. 12. 20X5				**9 543**
Meziroční změna odložené daně				**759**

Zdroj: Vlastní zpracování

7.6 Tržby a ostatní výsledkové položky

Tržby uskutečněné během běžného a předchozího období jsou v historických hodnotách uvedeny v následující tabulce. V ní je také uveden konverzní faktor, který byl použit pro převedení hodnot na úroveň cenové hladiny platné k 31. 12. 20X5. Jako čitatel je použit index platný k 31. 12. daného roku, jako jmenovatel je použit průměrný cenový index daného měsíce, ve kterém se tržby uskutečnily. Hodnoty za rok 20X4 musí být pro účely komparativních údajů převedeny meziročním konverzním faktorem na úroveň cenové hladiny platné k 31. 12. 20X5.

Tržby za leden 20X4 ve výši 7 731 PJ jsou tedy nejprve převedeny konverzním faktorem 200/161 na úroveň cenové hladiny platné k 31. 12. 20X4. V této cenové hladině by tržby odpovídaly hodnotě 9 603 PJ. Aplikací meziročního konverzního faktoru 280/200 zjistíme hodnotu na úrovni cenové hladiny platné k 31. 12. 20X5, což je datum, ke kterému jsou sestaveny účetní výkazy. Částka za leden 20X4 obsažená v tržbách srovnávaného období tak bude 13 444 PJ. Stejným způsobem se aktualizují tržby za každý jednotlivý měsíc.

Tabulka 35 - Aplikační příklad - Konverze výnosů na cenovou hladinu k 31. 12. 20X5

Měsíc	Historické hodnoty		Konverzní faktor pro rok 20X4	Rok 20X4 - cenová hladina k 31. 12. 20X4	Konverzní faktor meziroční	Rok 20X4 - cenová hladina k 31. 12. 20X5	Konverzní faktor pro rok 2015	Rok 2015 - cenová hladina k 31. 12. 20X5
	Rok 20X4	Rok 20X5						
Leden	7 731	9 290	200 / 161,0	9 603	280 / 200	13 444	280 / 202,0	12 877
Únor	7 775	9 315	200 / 163,0	9 540	280 / 200	13 355	280 / 206,5	12 631
Březen	7 825	9 390	200 / 165,5	9 456	280 / 200	13 238	280 / 212,0	12 402
Duben	7 907	9 468	200 / 168,5	9 385	280 / 200	13 139	280 / 218,0	12 161
Květen	8 041	9 657	200 / 172,0	9 350	280 / 200	13 090	280 / 224,5	12 044
Červen	8 163	9 798	200 / 175,5	9 303	280 / 200	13 024	280 / 231,5	11 851
Červenec	8 336	10 007	200 / 178,5	9 340	280 / 200	13 076	280 / 238,5	11 748
Srpen	8 501	10 206	200 / 182,0	9 342	280 / 200	13 079	280 / 245,5	11 640
Září	8 643	10 376	200 / 186,0	9 294	280 / 200	13 012	280 / 253,0	11 483
Říjen	8 804	10 569	200 / 190,0	9 267	280 / 200	12 974	280 / 260,5	11 360
Listopad	9 024	10 825	200 / 194,0	9 303	280 / 200	13 025	280 / 268,0	11 310
Prosinec	9 251	11 099	200 / 198,0	9 345	280 / 200	13 082	280 / 276,0	11 260
Celkem	**100 000**	**120 000**		**112 527**		**157 537**		**142 767**

Zdroj: Vlastní zpracování

U následujících položek očekáváme v rámci této práce pro zjednodušení stabilní vývoj a pro konverzi je tak použit průměrný cenový index jednotlivých let (V praxi je však takový předpoklad poměrně nereálný a použit by byl obdobný postup jako u tržeb, tedy měsíční přepočet).

Tabulka 36 - Aplikační příklad - Konverze ostatní výsledkových položek na cenovou hladinu k 31. 12. 20X5

Položka výsledku hospodaření	Historické hodnoty		Konverzní faktor	Rok 20X4 - cenová hladina k 31. 12. 20X4	Konverzní faktor	Rok 20X4 - cenová hladina k 31. 12. 20X5	Konverzní faktor	Rok 2015 - cenová hladina k 31. 12. 20X5
	Rok 20X4	Rok 20X5						
Ostatní provozní náklady	-6 000	-7 000	200 / 178	-6 742	280 / 200	-9 438	280 / 236,6	-8 283
Odbytové náklady	-3 500	-3 800	200 / 178	-3 933	280 / 200	-5 506	280 / 236,6	-4 497
Správní náklady	-2 000	-2 500	200 / 178	-2 247	280 / 200	-3 146	280 / 236,6	-2 958

Zdroj: Vlastní zpracování

7.7 Základní kapitál

Základní kapitál vložený do společnosti byl v historickém ocenění 25 000 PJ. Přepočtem hodnoty pomocí konverzního faktoru jsme získali hodnotu 70 000 PJ platnou k 31. 12. 20X5:

Tabulka 37 - Aplikační příklad - Základní kapitál

Datum	Historická hodnota zásob	Konverzní faktor	Hodnota v cenové hladině k 31. 12. 20X4	Rozdíl hodnot
31. 12. 20X4	25 000	200 / 100	50 000	25 000
31. 12. 20X5	25 000	280 / 100	70 000	45 000
Meziroční změna	0	-	20 000	20 000

Zdroj: Vlastní zpracování

Vliv inflace odpovídá částce 45 000 PJ, která prochází výsledkem hospodaření prostřednictvím řádku Zisk / ztráta z finanční pozice. Část odpovídající meziroční změně 20 000 PJ je způsobena změnou cenové hladiny v běžném období. Zbylá část, tedy 25 000 PJ, vznikla změnou cenové hladiny v předchozích letech. Předpokládá se tak, že výsledkem hospodaření prošla v předchozích obdobích a při úpravách výkazů tak tato část bude vykázána v rámci Zisků a ztrát předchozích let.

7.8 Nerozdělený zisk

Poslední nezbytnou úpravou, kterou je nutné provést, je výpočet dopadu změny cenové hladiny na nerozdělené zisky. Nerozdělené zisky obdobně jako základní kapitál představuje kapitál „vložený“ majiteli do společnosti, je tedy opět potřeba vyčíslit dopad změny cenové hladiny daného roku. V rámci provedených úprav jsme se dostali na upravenou hodnotu Nerozděleného zisku, který by byl vykázán na začátku účetního období. Je proto nutné novou zjištěnou hodnotu (sloupec Mezisoučet v tabulce níže) převést do běžné cenové hladiny 31. 12. 20X5. Vzniklý rozdíl představuje dopad změny cen v běžném období, je proto zúčtován oproti výsledku hospodaření, konkrétně Zisku / ztrátě z finanční pozice.

Tabulka 38 - Přehled úprav dle aplikace IAS 29

	Hodnota k 31. 12. 20X5 před uplatněním IAS 29	Zrušení původních kumulovaných odpisů Ostatního majetku	Přecenění Ostatního majetku dle IAS 29	Odpisy a oprávky Ostatního majetku dle IAS 29	Zrušení původního ocenění a kumulovaných odpisů budovy	Zrušení původní Odložené daně	Přecenění budovy a zúčtování odpisů	Odložená daň	Zásoby a náklady na prodané zboží	Základní kapitál (bod 3)	Ostatní úpravy výsledku	Mezisoučet	Úprava nerozdělených zisků/ztrát	Přeceněno dle IAS 21
Rozvaha	**31. 12. 20X5**													
Budovy, ostatní majetek	68 000	5 000	18 000	-14 000	-33 000	0	33 000	0	0	0	0	77 000	0	77 000
Zásoby	16 000	0	0	0	0	0	0	0	716	0	0	16 716	0	16 716
Pohledávky z obchodního styku	19 960	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19 960	0	19 960
Peníze	11 640	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11 640	0	11 640
Aktiva celkem	115 600	5 000	18 000	-14 000	-33 000	0	33 000	0	716	0	0	125 316	0	125 316
							0							
Základní kapitál	25 000	0	0	0	0	0	0	0	0	45 000	0	70 000	0	70 000
Fond z přecenění	32 484	0	0	0	-40 084	7 600	0	0	0	0	0	0	0	0
Nerozdělené zisky/ztráty	20 777	4 000	10 000	-8 000	5 122	0	21 000	-6 274	371	-25 000	0	21 996	8 799	30 795
Zisk běžného období	5 999	1 000	8 000	-6 000	1 962	0	12 000	-3 269	345	-20 000	0	37	-8 799	-8 762
Vlastní kapitál celkem	**84 260**	**5 000**	**18 000**	**-14 000**	**-33 000**	**7 600**	**33 000**	**-9 543**	**716**	**0**	**0**	**92 033**	**0**	**92 033**
Dlouhodobá půjčka (10% úrok)	10 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 000	0	10 000
Závazky z obchodního styku	12 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 000	0	12 000
Odložená daň	7 600	0	0	0	0	-7 600	0	9 543	0	0	0	9 543	0	9 543
Daň z příjmu	1 740	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 740	0	1 740
Cizí zdroje celkem	**31 340**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-7 600**	**0**	**9 543**	**0**	**0**	**0**	**33 283**	**0**	**33 283**
Pasiva celkem	115 600	5 000	18 000	-14 000	-33 000	0	33 000	0	716	0	0	125 316	0	125 316
							0							
Výkaz zisků a ztrát	**31. 12. 20X5**						0							
Tržby	120 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22 766	142 766	0	142 766
Náklady na prodané zboží	-95 000	0	0	0	0	0	0	0	-18 565	0	0	-113 565	0	-113 565
Hrubá marže	**25 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-18 565**	**0**	**22 766**	**29 201**		**29 201**
Odpisy	-2 961	1 000	0	-2 800	1 962	0	-1 962	0	0	0	0	-4 761	0	-4 761
Ostatní provozní náklady	-7 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1 283	-8 283	0	-8 283
Odbytové náklady	-3 800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-697	-4 497	0	-4 497
Správní náklady	-2 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-458	-2 958	0	-2 958
Provozní výsledek hospodaření	**8 739**	**1 000**	**0**	**-2 800**	**1 962**	**0**	**-1 962**	**0**	**-18 565**	**0**	**20 328**	**8 702**		**8 702**
Finanční výnosy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finanční náklady	-1 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-183	-1 183	0	-1 183
Zisk před zdaněním	**7 739**	**1 000**	**0**	**-2 800**	**1 962**	**0**	**-1 962**	**0**	**-18 565**	**0**	**20 145**	**7 519**		**7 519**
Zisk / ztráta z finanční pozice	0	0	8 000	-3 200	0	0	13 962	-2 510	18 910	-20 000	-20 145	-4 983	-8 799	-13 782
Odložená daň z příjmu	0	0	0	0	0	0	0	-759	0	0	0	-759	0	-759
Daň z příjmů (20%)	-1 740	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1 740	0	-1 740
Zisk za účetní období	**5 999**	**1 000**	**8 000**	**-6 000**	**1 962**	**0**	**12 000**	**-3 269**	**345**	**-20 000**	**0**	**37**	**-8 799**	**-8 762**
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Výkaz úplného výsledku hospodaření	***0***	0	0	0	0	0	0	***0***	0	0	***0***	0	0	
Zisk za účetní období	5 999	1 000	8 000	-6 000	1 962	0	12 000	-3 269	345	-20 000	0	37	-8 799	-8 762
Změna reálné hodnoty	13 962	0	0	0	-13 962	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odložená daň	-2 600	0	0	0	0	2 600	0	0	0	0	0	0	0	0
Úplný výsledek za účetní období	**17 361**	**1 000**	**8 000**	**-6 000**	**-12 000**	**2 600**	**12 000**	**-3 269**	**345**	**-20 000**	**0**	**37**	**-8 799**	**-8 762**

Zdroj: Vlastní zpracování

7.9 Finanční výkazy sestavené v souladu s IAS 29

Na základě provedených úprav byly vypracovány následující finanční výkazy. Pro porovnání jsou uvedeny také hodnoty dle historických finančních výkazů. Jak je zřetelné, z důvodu inflace došlo k „nafouknutí“ celkové hodnoty aktiv a pasiv, avšak díky aplikaci modelu přecenění u budovy není rozdíl mezi přeceněnou a historickou hodnotou tak významný. Ačkoliv se zdálo na základě historických dat, že se společnosti daří, ve skutečnosti společnost z důvodu ztráty z přecenění dosáhla celkově ztráty. Hlavním důvodem ztráty v případě přeceněných hodnot byl především vysoký podíl vloženého kapitálu, který z důvodu uchování hodnoty způsobil významnou ztrátu z finanční pozice.

Tabulka 39 - Aplikační příklad - Rozvaha společnosti ABC přeceněná aplikací IAS 29 (v tis. PJ)

Rozvaha	**Přeceněné hodnoty**		**Historické**	
Aktiva	**31.12.20X4**	**31.12.20X5**	**31.12.20X4**	**31.12.20X5**
Dlouhodobá aktiva				
Budovy, ostatní majetek	88 200	77 000	57 000	68 000
Celkem	**88 200**	**77 000**	**57 000**	**68 000**
Krátkodobá aktiva				
Zásoby	17 320	16 716	12 000	16 000
Pohledávky z obchodního styku	21 000	19 960	15 000	19 960
Peníze	12 600	11 640	9 000	11 640
Celkem	**50 920**	**48 316**	**36 000**	**47 600**
Aktiva celkem	**139 120**	**125 316**	**93 000**	**115 600**
Pasiva	**31.12.20X4**	**31.12.20X5**	**31.12.20X4**	**31.12.20X5**
Vlastní kapitál				
Základní kapitál	70 000	70 000	25 000	25 000
Fond z přecenění	0	0	21 123	32 484
Nerozdělené zisky/ztráty	30 795	22 033	20 777	26 776
Celkem	**100 795**	**92 033**	**66 900**	**84 260**
Cizí zdroje				
Dlouhodobá půjčka (10% úrok)	14 000	10 000	10 000	10 000
Závazky z obchodního styku	14 000	12 000	10 000	12 000
Odložená daň	8 785	9 543	5 000	7 600
Daň z příjmu	1 540	1 740	1 100	1 740
Celkem	**38 325**	**33 283**	**26 100**	**31 340**
Pasiva celkem	**139 120**	**125 316**	**93 000**	**115 600**

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 40 - Aplikační příklad - Výkaz úplného výsledku hospodaření společnosti ABC přeceněný aplikací IAS 29 (v tis. PJ)

Výkaz zisků a ztrát	Přeceněné hodnoty 31.12.20X5	Historické hodnoty 31.12.20X5
Tržby	142 766	120 000
Náklady na prodané zboží	-113 565	-95 000
Hrubá marže	**29 201**	**25 000**
Odpisy	-4 761	-2 962
Ostatní provozní náklady	-8 283	-
Odbytové náklady	-4 497	-3 800
Správní náklady	-2 958	-2 500
Provozní výsledek hospodaření	**8 702**	**15 738**
Finanční výnosy	-	-
Finanční náklady	-1 183	-1 000
Zisk před zdaněním	**7 519**	**14 738**
Zisk / ztráta z finanční pozice	-13 782	-
Odložená daň z příjmu	-759	-
Daň z příjmů (20%)	-1 740	-1 740
Zisk za účetní období	**-8 762**	**12 998**

Výkaz úplného výsledku hospodaření		
Zisk za účetní období	-8 762	5 998
Změna reálné hodnoty	0	13 962
Odložená daň	0	-2 600
Úplný výsledek za účetní období	**-8 762**	**17 360**

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 41 - Aplikační příklad - Výkaz o změně vlastního kapitálu IAS 29 (v tis. PJ)

Položka	Základní kapitál	Fond z přecenění	Nerozdělené zisky a ztráty	Celkem
Balance k 1.1.200X	**70 000**	**0**	**30 795**	**66 900**
Přecenění budovy	0	0		**11 361**
Výsledek hospodaření běžného období	0	0	-8 762	**5**
Balance k 31.12.200X	**70 000**	**0**	**22 033**	**92 033**

Zdroj: Vlastní zpracování

8 Konsolidovaná účetní závěrka

Ve světě současného velkého a různými způsoby propleteného světa podnikání nestačí vykazovat účetní informace o hospodaření pouze jednotlivých samostatných podniků. Spousta podniků je, ať už finančně nebo i jiným způsobem, propojena a jsou označovány jako konsolidační celek, za který dochází k sestavování vedle samostatných účetních závěrek také k sestavení konsolidované účetní závěrky. V rámci konsolidačního celku jsou ve vztahu vždy alespoň 2 společnosti, z nichž jedna je společností ovládající, označovaná jako mateřská společnost, a společnost ovládaná, označovaná jako společnost dceřiná. Tyto jednotlivé společnosti se mohou nacházet v různých zemích světa, ve kterých se může výrazně lišit ekonomické prostředí a jejich vývoj. V našem případě máme konkrétně na mysli vývoj cenové hladiny. Jak již bylo řečeno v kapitole 5, země pro účely mezinárodních účetních standardů jsou považovány za hyperinflační, a tedy je u nich nutné postupovat při sestavování účetní závěrky odlišně, pokud u nich nastanou podmínky stanovené standardem IAS 29.

Může se však stát, že jeden podnik v rámci skupiny se bude nacházet v zemi postiženou hyperinflací, druhý však nikoliv. Při vykazování konsolidované účetní závěrky pak mohou v souvislosti s vlivem hyperinflačních ekonomik nastat 3 situace[30]:

a) mateřský i dceřiný podnik se nacházejí v hyperinflační ekonomice;
b) mateřský podnik se nachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ne;
c) mateřský podnik se nenachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ano.

V každé z uvedených situací se postup sestavování konsolidované účetní závěrky mírně liší o specifické aspekty při převodu samostatných účetních závěrek do potřebné podoby, na které se poté uplatňují konsolidační postupy.

8.1 Mateřský i dceřiný podnik se nacházejí v hyperinflační ekonomice

V tomto případě se postupuje přesně dle IAS 29. Účetní závěrky mateřského i dceřiného podniku jsou nejprve samostatně přepracovány pomocí všeobecného cenového indexu země a následně zahrnuty do konsolidované účetní závěrky (k přepracování více v předchozích kapitolách). U zahraničních dceřiných jednotek (resp. jednotek vykazujících

[30] V úvahu nebereme situaci, kdy se ani jeden podnik nenachází v podmínkách hyperinflační ekonomiky.

v jiné měně) dochází k převodu takto přepracované účetní závěrky použitím závěrkových kurzů.

8.2 Mateřský podnik se nachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ne

U účetních jednotek, jejichž funkční měna není měnou hyperinflační ekonomiky, se postupuje v souladu s IAS 21. Ten uvádí, že výsledky a finanční pozice jednotky se převedou do jiné měny takto:

„a) aktiva a závazky každé předložené rozvahy (tj. včetně srovnávacích období) se převedou závěrkovým kurzem k datu každé rozvahy;

b) výnosy a náklady jednotlivých výsledovek (tj. včetně srovnávacích období) se převedou měnovým kurzem k datu transakce a

c) všechny výsledné kurzové rozdíly se vykáží jako samostatná složka vlastního kapitálu.“[31]

Převádět každou jednotlivou transakci výnosů a nákladů může být velmi zdlouhavé, standard proto umožňuje použít kurz blížící se skutečnému kurzu, například průměr za určité období pokud kurz v průběhu období příliš nekolísá.

U mateřského podniku nejprve dojde k přepracování účetní závěrky dle IAS 29 a následně dochází ke konsolidaci s účetní závěrkou dceřiné společnosti, která však nebyla přepracována. Může se jevit poněkud zvláštní a nesystematické, že pouze u jedné společnosti jsou data přepracována, nicméně jako vysvětlení může sloužit fakt, že při převodu na měnu mateřské společnosti je použit měnový kurz, který se vyvíjí mimo jiného v závislosti na vývoji cenových hladit v jednotlivých zemích. Aplikuje

8.3 Mateřský podnik se nenachází v hyperinflační ekonomice, dceřiný ano

Princip sestavení konsolidované účetní jednotky je podobný jako v předchozím případě, pouze v opačném gardu. Položky za vykazované období se u dceřiné společnosti

[31] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

přepracují dle IAS 29, převedou se závěrkovým kurzem k datu účetní závěrky a zkonsolidují se závěrkou mateřské společnosti. Jako srovnávací se použijí částky, které byly prezentovány jako částky za běžné období v účetních závěrkách v předchozích letech (nedochází tedy k jejich úpravě o změny cenové hladiny ani měnového kurzu). V rámci mateřského podniku mimo hyperinflační ekonomiku je použití loňských údajů logické. V případě dceřiného podniku by pro účely individuální účetní závěrky bylo požadováno upravit i srovnatelné údaje, nicméně pro účely konsolidace i zde platí předpoklad uvedený výše, že měnový kurz se vyvíjí v závislosti na vývoji cenových hladin.

8.4 Konsolidace finančních výkazů

Díky převodu výsledků a finanční pozice je možné zahraniční jednotku zahrnout do účetní závěrky vykazované pomocí plné konsolidace nebo ekvivalenční metodou. Postupuje se běžnými konsolidačními postupy, kterými jsou vyloučení vnitroskupinových zůstatků a vnitropodnikových transakcí. Při eliminaci vnitropodnikových peněžních aktiv/závazků vznikají z důvodu převodu z jedné měny na druhou kurzové rozdíly, které musí být v konsolidované účetní závěrce vykázány jako zisk nebo ztráta, případně jako součást vlastního kapitálu. Složitý problém může nastat v případě eliminace vnitroskupinových zůstatků a vnitropodnikových transakcí právě v situacích rozebíraných v předchozích odstavcích, kdy jeden podnik je v zemi s hyperinflační ekonomikou a druhý podnik není. Představme si následující situaci:

Podnik A, nacházející se v zemi s hyperinflační ekonomikou, prodal v průběhu roku podniku B, který není v zemi s hyperinflační ekonomikou, zboží za 100 jednotek. Z důvodu přepracování finančních výkazů dle IAS 29 došlo ke změně této hodnoty u podniku A. Řekněme, že přepracovaná hodnota pro účely finančních výkazů byla stanovena na 150, což vytváří rozdíl 50 mezi hodnotou u společnosti A a hodnotou u společnosti B.

Při sestavování konsolidované účetní závěrky jsou vykazovány položky, které jsou specifické pouze pro tyto skupinové výkazy. Konkrétně se jedná o goodwill a nekontrolní podíly, se kterými IAS 29 zachází následovně:

„S goodwillem pocházejícím z pořízení zahraniční jednotky a s jakýmikoli úpravami účetní hodnoty aktiv a závazků, souvisejícími s koupí dané zahraničí jednotky, se zachází jako

s aktivy a závazky dané zahraniční jednotky, a proto musí být vyjádřeny ve funkční měně zahraniční jednotky a převedeny závěrkovým kurzem.“[32]

[32] Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

9 Závěr

Tato práce se zabývala vlivy změn cenové hladiny (inflace) na pohled uživatelů při vnímání výkonnosti a celkové finanční pozice podniku. Informace týkající se majetku podniku a jím uskutečněných transakcí jsou zaznamenávány a vedeny použitím účetnictví, z něhož jsou následně zveřejňovány prostřednictvím účetních výkazů. V účetnictví jsou používány určité principy v přístupu k zaznamenávání firemních transakcí jednak v okamžik jejich uskutečnění a jednak v rámci jejich vykazování k datu sestavení účetních výkazů.

V současnosti stále nejrozšířenější je princip takzvaných historických cen. Transakce jsou zaznamenány a následně i vykazovány v historické hodnotě, která platila k datu uskutečnění transakcí. Postupem času se však vytrácí vypovídací schopnost historických informací a ty se tak stávají irelevantní pro jejich uživatele.

Na případech v teoretické části jsme si ukázali, k jakým vážným problémům může docházet v případě i relativně nízké hladině inflace, pokud nejsou vlivy inflace brány v úvahu, a nejsou tedy upraveny vykazované finanční údaje. Vliv těchto chyb se může výrazně promítnout do rozhodování manažerů či majitelů podniků, stejně tak jako například potenciálních investorů, věřitelů a dalších zainteresovaných osob.

Při neupravení výkazu o výkonnosti podniku o inflaci se výsledek jeví lepší, než ve skutečnosti je, a proto podnik nesprávně připadá investorům atraktivnější. Majitelé při vidině vysokého zisku požadují vyšší výplatu dividend, z čehož však následně dochází ke snižování likvidity, neboť došlo k vyplacení nadměrného množství peněžních prostředků, než by bylo správné. Podobně také při neupravení rozvahy dochází ke zkreslenému pohledu, tentokrát na hodnotu složek aktiv i pasiv. Taktéž tyto skutečnosti mohou mít negativní vliv na analýzu podniku a následné rozhodování uživatelů těchto informací.

Z důvodu zlepšení vypovídací schopnosti finančních výkazů se postupem času vyvinuly určité postupy, které se dají schovat pod záštitu termínu „Inflační účetnictví“. Vývoj těchto postupů probíhal ve 20. století v obdobích vysoké míry inflace, kdy si účetní experti začali uvědomovat vliv cenové hladiny na účetnictví.

Vedle účetnictví historických cen došlo k vytvoření konceptů účetnictví současné cenové hladiny (Purchasing power accouting) a účetnictví aktuálních cen (Current cost accounting).

Účetnictví současné cenové hladiny předpokládá převedení veškerých složek účetních výkazů na cenovou hladinu aktuální k datu sestavení účetních výkazů za použití změny cenových indexů od data prvotního zaznamenání transakce do data sestavení účetní závěrky.

Účetnictví aktuálních cen se dívá na ohodnocení každé položky samostatně. Důvodem je fakt, že valuace každé položky se vyvíjí rozdílně, nikoliv podle průměru, který představuje cenový index.

Všechny tři možnosti mají své klady a zápory:

ÚČETNICTVÍ HISTORICKÝCH CEN

Výhody účetnictví historických cen:

- je objektivnější, neboť je složitější manipulovat data na základě historických cen
- výkaz zisku a ztráty je konzistentní s výkazem peněžních toků
- jednodušší pro uživatele údajům porozumět

Nevýhody účetnictví historický cen:

- nadhodnocení zisku z důvodu porovnání aktuálních tržeb se zastaralými náklady (neplatí v případě, kdy prodejní cena je se zákazníkem domluvena na začátku projektu – zde je efekt opačný)
- zastaralé hodnoty ocenění majetku
- zkreslení finančních ukazatelů jako jsou například rentabilita vlastního kapitálu či rentabilita aktiv
- nejsou odlišeny zisky/ztráty vzniklé z držení monetárních položek z důvodu změny cenové hladiny v průběhu času
- porovnání s výkazy předchozího období je zavádějící, protože komparativní údaje nejsou vyjádřeny v aktuálních cenách

ÚČETNICTVÍ SOUČASNÉ CENOVÉ HLADINY

Výhody úpravy účetních výkazů na současnou cenovou hladinu:

- porovnání tržeb s aktuálními hodnotami nákladů;
- meziroční porovnání je relevantní, komparativní data jsou převedena do cenové hladiny běžného období;
- vychází z historických cen upravených na základě veřejně známých statistických údajů, které jsou poměrně snadno ověřitelné;

- odděleně reflektuje zisk/ztrátu ze změny cenové hladiny.

Nevýhody úpravy účetních výkazů na současnou cenovou hladinu:

- ohodnocení majetku upravené o inflaci nemusí vůbec reprezentovat jeho skutečnou cenu, ať už bychom brali v úvahu čistou realizovatelnou hodnotu nebo hodnotu z užívání aktiva;
- je otázkou, jak smysluplné a pochopitelné je pro čtenáře finančních výkazů přepracování cenovým indexem a vykázání monetárních položek.

ÚČETNICTVÍ AKTUÁLNÍCH CEN

Výhody použití účetnictví aktuálních cen:

- poskytuje užitečnější informace o majetku a jeho stavu a pomáhá tak při hodnocení stability podniku, jeho likvidity a budoucí očekávané přínosy;
- při odečtení vlivu změny cen je patrné, zda výplata dividend může snížit produkční schopnosti podniku.

Nevýhody použití účetnictví aktuálních cen:

- může být velmi složité určit hodnotu k okamžiku sestavení účetních výkazů, včetně určení nezbytných prodejních nákladů nebo hodnoty z užívání;
- často velice subjektivní a tím pádem hůře ověřitelné.

V praktické části této práce jsme se podívali na přístup Mezinárodníc standardů účetního výkaznictví IFRS k vlivu inflace na účetní výkazy. IFRS standardy na rozdíl od Českých účetních standardů vnímají vliv inflace na finanční výkazy účetní jednotky. V současné době však upravují pouze situaci takzvané hyperinflace. Při dosažení hyperinflace v zemi je účetní jednotka povinna použít a sestavit účetní výkazy v souladu se standardem IAS 29 Vykazování v hyperinflačních ekonomikách. Hyperinflací se rozumí taková situace, ve které je domácí měna znehodnocena takovým způsobem, že lidé raději drží své bohatství buďto v jiné měně, případně nemonetárních aktivech, a dále že mzdy, úrokové sazby a některé další položky jsou navázány na vývoj cenového indexu. Standard definuje konkrétní kritéria ke stanovení, zda je ekonomika hyperinflační.

V posledních letech Rada pro mezinárodní standardy zaznamenala žádost některých zemí užívajících IFRS v čele s Argentinou, aby zvážila snížení limitů z důvodu použití standardu IAS 29 i v případě pouze vysoké míry inflace, ne pouze hyperinflace. Rozhodnutí Rady bylo, že standard IAS 29 jako takový pozměněn nebude, neboť byl navržen pouze pro

extrémní situaci, kterou je právě hyperinflace. Rada si nicméně uvědomuje význam inflace na účetnictví i v případě nehyperinflačních ekonomik. Zařadila proto možnost užití principů finančního výkaznictví do agendy pro jednání ohledně standardů zabývajících se rozvíjejícími trhy.

Standard IAS 29 byl v praxi použit od svého vzniku pouze v několika málo zemích. Jednou z nich bylo Zimbabwe, kde míra inflace byla v průběhu let tak extrémně vysoká (meziroční růst cenové hladiny v řádu tisíců procent), že ani vykazování v aktuálních cenách už dále nepřinášelo absolutně žádný užitek. Dle průzkumů se následně rozhodování investorů v zemi vůbec nezakládalo na účetních údajích. Konečným důsledkem byla imploze ekonomiky. Takový případ lze však považovat spíše za výjimku mezi výjimkami a nelze na jeho základě poukazovat na nefunkčnost inflačního účetnictví dle IAS 29.

Metodologie dle standartu IAS 29 je kombinací účetnictví současné cenové hladiny a účetnictví aktuálních cen, kdy se snaží využívat pozitivní aspekty obou těchto metod. Vliv mají na postupy úpravy o inflaci i ostatní standardy a koncepční rámec. Některé standardy dovolují či přímo předepisují odlišné valuační metody než pouze oceňování v historických cenách. Finálním výstupem použití IAS 29 jsou účetní výkazy vyjádřené v současné cenové hladině, zároveň však berou v potaz hodnotu jednotlivých vybraných položek.

Aplikaci principů stanovených standardy IFRS pro hyperinflační ekonomiky, především pak IAS 29, jsme si ukázali na souhrnném příkladu. Zde jsme měli možnost vidět, že sama aplikace na účetní výkazy společnosti není extrémně složitá. V praxi by přípravy potřebné k úspěšné aplikaci standardu IAS 29 vyžadovaly dodatečné náklady jednak na nastavení systému a také na zodpovědné zaměstnance. Otázkou je přínos finančních výkazů sestavených na základě principů inflačního účetnictví pro jejich uživatele, kteří nemusí být vždy znalí této problematiky a výkazy pro ně pak mohou být poněkud matoucí.

Koncept inflačního účetnictví má nesporné výhody a je schopný podávat „reálnější“ pohled, než účetnictví historických cen. Jednoduchost, ověřitelnost a srozumitelnost účetnictví historických cen v porovnání s inflačním účetnictvím jsou natolik silné argumenty, že se nedá předpokládat minimálně ve střednědobém horizontu jeho kompletní nahrazení právě inflačním účetnictví.

S přihlédnutím k vývoji cenové hladiny jak v České republice, tak v ostatních členských zemích Evropské unie, bude mít zde působící profesionál minimální možnost setkat

se s inflačním účetnictvím v praxi. Uvažovat se dá o dvou situacích, kdy toto může nastat. První je případ, kdy lokální společnost vlastní zahraniční dceřinou společnost nacházející se v zemi s hyperinflační ekonomikou a podléhající tak standardu IAS 29, neboť v takovém případě by společnost byla zahrnuta do konsolidačního celku (pokud by samozřejmě taková společnost nebyla z pohledu skupiny nevýznamná). Druhým případem může být centrum sdílených služeb, které by vedlo účetnictví a připravovalo finanční výkazy za společnost ze země s hyperinflační ekonomikou. Samotný koncept inflačního účetnictví tak pro většinu lidí nejen v České republice zůstane pravděpodobně pouze teorií.

10 Seznam použité literatury

KNIŽNÍ PUBLIKACE

1. KIRKMAN, Patrick R. *Accounting under inflationary conditions*. London: Allen, 1974, 266 p. ISBN 00-433-2057-0.
2. DAVIDSON, Sidney, Clyde P STICKNEY a Roman L WEIL. *Inflation accounting: a guide for the accountant and the financial analyst*. New York: McGraw-Hill, c1976, viii, 242 p. ISBN 00-701-5478-3.
3. KIRKMAN, By Patrick R.A., Clyde P STICKNEY a Roman L WEIL. *Inflation accounting in major English-speaking countries: a guide for the accountant and the financial analyst*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice/Hall International, 1985, viii, 242 p. ISBN 01-346-4066-7.
4. GOLDSCHMIDT, Yaaqov, K ADMON a Roman L WEIL. *Profit measurement during inflation: accounting, economic, and financial aspects*. New York: Wiley, c1977, xvii, 328 p. ISBN 04-710-1983-6.
5. RICHARD LEWIS, David Pendrill. *Advanced financial accounting*. 3th edition. London: Pitman, 1991. ISBN 0273031422.
6. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-891-6.
7. ZELENKA, Vladimír a Marie ZELENKOVÁ. *Konsolidace účetních výkazů: principy a praktické aplikace.* Praha: Ekopress, 2013. ISBN 978-80-86929-95-8.
8. International Financial Reporting Standards. [on-line]. [cit. 2017-12-30]. Dostupné z: *http://www.ifrs.org/Pages/default.aspx*
9. Inflace - druhy, definice, tabulky | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: *https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace*
10. Účetní závěrka (ČÚS a IFRS) - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. *KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné z: *https://www.kacr.cz/ucetni-zaverka-cus-a-ifrs*
11. Mezinárodní standardy pro účetní výkaznictví - KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY. KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY[online]. Copyright © 2012 [cit. 30.12.2018]. Dostupné *z: https://www.kacr.cz/mezinarodni-standardy-pro-ucetni-vykaznictvi-novy*

12. U.S. Master GAAP Guide - Bill D. Jarnagin - Google Books. Knihy Google [online]. Dostupné z: *https://books.google.cz/books?id=8cPd7NxnpWUC&pg=PA122&lpg=PA122&dq=fasb+inflation+accounting&source=bl&ots=ehf8shspHz&sig=80XKb-4EpezLxBjKuOncu-K2XG8&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwi_gqqFp8jfAhXSmLQKHT38DboQ6AEwEHoECAAQAQ#v=onepage&q=fasb%20inflation%20accounting&f=false*

11 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Spotřebitelský koš sloužící ke kalkulaci inflace v České republice 6
Tabulka 2 - Přehled nákupu a prodeje zboží 11
Tabulka 3 - Porovnání výsledku při použití historických cen a cen běžných ke dni sestavení výkazů 11
Tabulka 4 - Společnost a.b.c. - Rozvaha v historických cenách 17
Tabulka 5 - Společnost a.b.c. - Výkaz zisků a ztrát v historických cenách 17
Tabulka 6 - Konverze do účetnictví v cenách aktuální kupní síly peněz 19
Tabulka 7 - Výpočet čistého zisku/ztráty z finanční pozice 20
Tabulka 8 - D.E.F. - Rozvahová balance k 1. 1. 20X1 21
Tabulka 9 - D.E.F. - Rozvahová balance k 31. 12. 20X1 22
Tabulka 10 - D.E.F. - Náklady na prodané zboží 22
Tabulka 11 - D.E.F. - Výsledek hospodaření roku 20X1 22
Tabulka 12 - D.E.F. - Kalkulace fondu uchování kapitálu 23
Tabulka 13 - Vzorová Rozvaha 33
Tabulka 14 - Vzorový Výkaz zisků a ztrát a ostatního úplného výsledku 34
Tabulka 15 - Vzorový Výkaz o změnách vlastního kapitálu 34
Tabulka 16 - Výkaz peněžních toků sestavených přímou metodou 36
Tabulka 17 - Výkaz peněžních toků sestavený nepřímou metodou 37
Tabulka 18 – Vývoj zůstatkové hodnoty automobilu 47
Tabulka 19 - Úprava výnosů použitím měsíčních indexů - index konce měsíce 51
Tabulka 20 - Úprava výnosů použitím měsíčních indexů - aritmetický průměr 51
Tabulka 21 - Aplikační příklad – Meziroční vývoj cenové hladiny 55
Tabulka 22 - Aplikační příklad - Měsíční vývoj cenové hladiny v běžném a předchozím období 56
Tabulka 23 - Aplikační příklad - Rozvaha společnosti ABC před aplikací IAS 29 (v tis. PJ) ..57

Tabulka 24 - Aplikační příklad - Výkaz úplného výsledku hospodaření společnosti ABC před aplikací IAS 29 (v tis. PJ) 58
Tabulka 25 - Aplikační příklad - Výkaz o změně vlastního kapitálu před aplikací IAS 29 (v tis. PJ) 58
Tabulka 26 - Aplikační příklad - Konverze hodnoty zásob (v tis PJ) 59
Tabulka 27 - Aplikační příklad - Úprava hodnoty zásob a spotřebovaných zásob v roce 20X5 (v tis PJ) 59
Tabulka 28 - Aplikační příklad - Úprava hodnoty zásob a spotřebovaných zásob v roce 20X4 (v tis PJ) 60
Tabulka 29 - Aplikační příklad - Vývoj daňové a účetní hodnoty budovy 60
Tabulka 30 - Aplikační příklad – Zůstatková hodnota Ostatního majetku po přecenění (v tis. PJ) 61
Tabulka 31 - Vývoj odložené daně z přecenění budovy dle IAS 16 (v tis. PJ) 61
Tabulka 32 - Aplikační příklad – Vývoj zůstatkové hodnoty Ostatního majetku v historických cenách (v tis. PJ) 62
Tabulka 33 - Aplikační příklad – Zůstatková hodnota Ostatního majetku po přecenění (v tis. PJ) 62
Tabulka 34 - Aplikační příklad - Kalkulace odložení daně 63
Tabulka 35 - Aplikační příklad - Konverze výnosů na cenovou hladinu k 31. 12. 20X5 64
Tabulka 36 - Aplikační příklad - Konverze ostatní výsledkových položek na cenovou hladinu k 31. 12. 20X5 64
Tabulka 37 - Aplikační příklad - Základní kapitál 65
Tabulka 38 - Přehled úprav dle aplikace IAS 29 66
Tabulka 39 - Aplikační příklad - Rozvaha společnosti ABC přeceněná aplikací IAS 29 (v tis. PJ) 67
Tabulka 40 - Aplikační příklad - Výkaz úplného výsledku hospodaření společnosti ABC přeceněný aplikací IAS 29 (v tis. PJ) 68
Tabulka 41 - Aplikační příklad - Výkaz o změně vlastního kapitálu IAS 29 (v tis. PJ) 68

12 Seznam obrázků

Obrázek 1 Rozhodovací diagram monetárních položek 48

13 Seznam příloh

Příloha 1 - Vývoj cenové hladiny v letech 2000 - 2018.....82

Příloha 1 - Vývoj cenové hladiny v letech 2000 - 2018

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Afghanistan	n/a	n/a	43	46	52	57	60	69	82	74	82	89	95	102	103	104	109	112	116
Albania	70	72	74	76	78	79	81	84	86	89	92	93	96	97	98	100	102	104	107
Algeria	96	100	102	108	110	111	116	121	127	135	138	145	158	160	169	176	188	198	215
Angola	4	10	20	35	45	54	60	67	76	87	100	111	121	131	141	158	222	275	330
Antigua and Barbuda	100	101	103	105	108	111	111	117	118	120	124	129	131	133	134	136	134	138	141
Argentina	26	26	36	37	40	45	49	53	57	61	68	74	82	91	113	n/a	187	234	328
Armenia	148	152	157	168	171	172	181	193	203	217	236	247	254	269	281	281	278	285	298
Aruba	84	86	89	91	94	98	100	110	108	115	114	121	117	117	119	118	118	118	118
Australia	73	75	78	80	82	84	87	89	93	95	97	100	102	105	107	108	110	112	114
Austria	92	93	95	96	99	100	102	105	107	108	110	114	117	119	120	121	123	126	128
Azerbaijan	81	82	85	88	97	102	114	136	157	159	171	181	180	187	187	201	233	256	265
The Bahamas	75	77	79	81	83	84	86	88	92	93	95	98	98	99	99	101	102	104	107
Bahrain	93	92	93	94	97	99	100	104	109	111	112	112	115	120	123	124	127	128	132
Bangladesh	80	82	85	91	96	103	112	128	136	147	164	176	189	202	215	227	240	254	269
Barbados	99	99	100	100	104	112	118	124	133	139	148	162	166	168	172	167	174	185	185
Belarus	34	50	67	84	96	104	111	124	140	155	170	355	432	503	584	654	723	757	798
Belgium	76	77	78	80	81	83	85	88	90	90	94	97	99	100	99	101	103	105	107
Belize	100	101	104	107	110	114	118	123	128	128	128	130	131	134	133	133	134	136	138
Benin	80	82	83	83	85	89	93	94	101	101	105	107	114	112	111	114	111	114	116
Bhutan	102	93	95	98	102	106	112	117	125	133	142	155	169	185	200	210	216	222	232
Bolivia	45	45	46	48	50	53	55	61	68	68	73	78	82	87	92	94	98	101	105
Bosnia and Herzegovina	107	108	107	108	108	113	118	124	123	123	128	131	133	131	131	129	129	131	133
Botswana	100	106	117	124	134	149	162	175	199	211	227	247	266	277	287	296	305	314	328
Brazil (děleno 1 miliarda)	11 093	11 944	13 440	14 690	15 807	16 706	17 231	17 999	19 062	19 884	21 058	22 428	23 737	25 140	26 751	29 607	31 468	32 396	33 744
Brunei Darussalam	95	96	94	94	96	96	96	98	99	100	100	100	100	100	102	101	99	99	100
Bulgaria	57	60	62	66	68	73	78	87	93	94	99	101	103	103	101	100	99	101	104
Burkina Faso	78	78	81	84	85	88	90	92	102	101	100	105	107	107	107	108	107	109	111
Burundi	31	32	33	37	41	42	45	52	66	69	71	82	92	100	104	111	122	135	142
Cabo Verde	100	105	108	106	105	107	113	117	125	125	129	133	139	139	138	138	137	138	139
Cambodia	83	82	83	83	88	95	99	113	127	134	138	145	149	156	157	162	168	172	178
Cameroon	169	178	182	182	184	190	195	201	212	214	220	226	231	235	241	245	245	247	250
Canada	97	98	101	103	106	108	110	112	114	115	118	121	122	123	126	127	129	131	135
Central African Republic	100	103	112	110	110	113	121	120	138	136	139	145	154	163	179	187	196	204	212
Chad	95	96	108	95	104	100	99	101	111	116	113	125	128	129	134	139	133	142	139
Chile	68	70	72	73	75	78	80	86	92	91	93	97	99	102	106	111	114	117	120

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
China	71	71	70	73	74	76	78	83	84	85	89	93	95	98	99	101	103	105	107
Colombia	63	68	72	77	81	85	89	94	101	103	106	110	112	115	119	127	134	140	144
Comoros	102	111	110	115	119	127	130	132	142	145	155	163	164	170	170	173	175	180	191
Democratic Republic of the Congo	100	235	272	284	310	376	444	488	623	955	1 049	1 140	1 172	1 184	1 197	1 207	1 492	2 313	2 775
Republic of Congo	82	89	87	92	93	96	114	109	122	120	123	125	135	137	138	144	144	146	149
Costa Rica	32	35	39	43	48	55	60	67	76	79	84	88	92	95	100	99	100	102	105
Côte d'Ivoire	100	105	110	110	115	117	120	122	133	130	137	140	144	145	146	148	148	150	153
Croatia	72	74	75	76	78	81	83	88	90	92	94	96	100	100	100	99	99	101	102
Cyprus	76	77	80	82	85	86	87	91	92	94	96	100	102	101	100	99	99	99	101
Czech Republic	73	76	77	78	80	81	83	87	91	91	94	96	98	99	100	100	102	104	107
Denmark	77	79	81	82	83	85	86	88	91	92	95	97	99	99	100	100	101	102	103
Djibouti	101	103	104	106	109	113	117	126	138	141	145	156	158	162	166	169	175	173	175
Dominica	81	82	82	84	85	87	89	94	96	99	99	101	102	102	102	102	102	103	104
Dominican Republic	33	34	38	54	69	74	78	85	89	94	100	108	112	116	118	121	123	128	133
Ecuador	46	57	62	66	67	69	71	73	80	83	86	91	95	97	101	104	105	105	106
Egypt	92	95	97	101	113	118	127	138	165	181	201	224	240	264	286	318	363	470	538
El Salvador	73	74	76	78	83	86	90	95	100	100	102	107	108	109	110	111	110	112	113
Equatorial Guinea	102	114	121	128	135	139	144	150	158	166	175	184	188	197	203	206	210	209	212
Eritrea	100	108	133	161	189	224	245	275	359	438	500	562	578	632	696	759	827	901	982
Estonia	60	62	64	65	68	70	74	81	87	85	90	94	97	99	99	99	101	105	108
Eswatini	100	111	124	129	133	144	150	165	187	195	204	220	238	248	263	276	300	315	332
Ethiopia	100	96	109	116	125	140	166	197	274	294	337	458	526	567	607	668	712	810	895
Fiji	64	66	67	69	72	74	78	81	86	92	95	101	104	108	108	109	114	117	122
Finland	77	79	81	82	82	83	84	85	88	90	92	95	98	100	100	100	101	102	103
France	79	80	82	84	86	87	89	91	92	93	95	97	99	100	100	100	101	102	104
Gabon	101	102	102	106	105	106	106	105	111	112	113	116	118	122	124	123	128	129	133
The Gambia	152	164	185	218	235	247	248	263	281	288	305	318	334	353	377	402	434	464	490
Georgia	76	80	83	87	93	100	109	121	127	131	146	149	147	150	153	161	164	175	179
Germany	80	82	82	83	85	87	88	91	92	93	94	96	98	100	100	100	101	103	105
Ghana	23	28	32	40	44	51	56	63	75	82	88	95	103	117	136	161	185	207	224
Greece	85	88	91	94	97	100	103	107	110	112	118	121	121	119	116	116	117	118	119
Grenada	79	79	81	82	84	89	91	97	102	100	104	108	110	108	108	109	110	110	114
Guatemala	52	57	60	64	70	76	80	87	95	95	100	106	110	115	118	122	127	134	138
Guinea	168	170	180	202	258	335	466	525	596	643	777	925	1 044	1 154	1 257	1 350	1 467	1 607	1 736
Guinea-Bissau	80	79	80	81	83	84	86	94	103	96	102	105	107	107	107	109	111	109	112
Guyana	59	60	64	67	71	76	80	91	96	100	104	108	112	113	114	112	114	115	118
Haiti	45	50	56	76	93	107	120	130	155	148	155	171	182	190	201	223	251	290	327

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Honduras	110	120	130	138	151	163	171	187	207	213	227	239	252	265	280	287	296	310	325
Hong Kong SAR	78	75	74	73	73	74	76	78	80	81	84	88	92	96	100	103	106	107	110
Hungary	60	64	67	71	75	77	82	89	92	97	101	105	111	111	110	111	113	115	119
Iceland	113	123	125	129	134	139	149	158	187	201	205	216	225	235	237	241	246	251	257
India	47	50	52	54	56	59	63	67	73	81	88	96	106	114	120	126	131	137	144
Indonesia	42	47	52	55	58	68	73	77	86	88	94	98	102	110	119	123	127	131	136
Islamic Republic of Iran	9	10	12	13	16	17	19	24	28	31	37	45	63	75	87	95	106	115	170
Iraq	18	21	25	33	44	58	95	100	107	102	105	112	116	119	121	124	122	122	125
Ireland	79	82	86	88	90	92	95	98	99	97	97	98	100	100	100	100	100	100	101
Israel	76	77	82	81	82	84	84	87	90	93	96	98	100	101	101	100	100	100	102
Italy	75	77	79	81	83	85	87	89	91	92	94	97	100	101	101	101	101	102	104
Jamaica	100	112	119	136	158	175	184	215	251	277	309	328	354	388	413	428	435	458	474
Japan	99	98	97	97	97	97	97	98	99	97	96	96	96	97	100	100	100	101	102
Jordan	66	69	69	71	74	77	83	87	95	98	103	106	112	116	118	116	117	121	126
Kazakhstan	105	111	119	127	135	146	158	187	205	218	235	252	267	280	301	342	371	397	421
Kenya	100	103	106	111	125	131	140	148	171	185	195	232	240	257	273	294	313	327	350
Kiribati	92	99	100	101	101	100	103	103	128	126	124	123	118	119	123	124	125	128	131
Korea	67	70	72	75	77	79	80	83	87	89	92	96	97	98	99	100	102	103	105
Kosovo	n/a	n/a	79	79	76	77	78	86	86	86	92	95	99	99	99	99	100	100	103
Kuwait	106	109	108	109	112	117	121	130	142	145	154	158	165	170	175	180	187	189	191
Kyrgyz Republic	51	53	54	57	58	61	64	77	93	93	111	117	126	131	144	149	148	154	160
Lao P.D.R.	39	42	48	54	59	64	67	71	73	76	80	87	91	97	99	100	102	103	105
Latvia	55	57	58	60	65	69	74	84	93	92	94	97	99	99	99	99	101	104	106
Lebanon	70	70	73	75	76	77	82	87	92	96	100	103	114	115	114	110	114	119	126
Lesotho	39	44	47	49	51	54	57	63	70	72	75	80	84	89	91	97	102	107	114
Liberia	101	121	134	141	151	162	181	202	221	243	259	288	311	337	363	392	441	502	638
Libya	122	109	101	100	97	99	107	115	126	126	130	165	159	162	173	201	251	336	416
Lithuania	69	70	70	69	71	73	76	82	89	91	94	97	100	100	100	100	102	106	108
Luxembourg	72	73	75	76	79	82	84	88	88	90	93	96	99	100	99	100	101	103	104
Macao SAR	n/a	80	79	77	80	84	88	94	100	101	105	112	118	125	132	137	139	142	145
FYR Macedonia	82	86	86	89	87	88	90	96	100	98	101	104	109	110	110	110	109	112	114
Madagascar	105	111	126	125	159	177	196	212	234	253	278	298	315	335	355	381	408	445	479
Malawi	9	11	13	14	16	18	20	22	24	26	28	30	41	50	62	78	93	100	109
Malaysia	81	82	83	84	86	89	92	94	98	99	101	104	106	109	112	115	117	121	125
Maldives	110	119	113	111	122	126	130	141	154	162	174	203	214	220	223	225	229	235	239
Mali	103	108	113	107	109	112	116	119	128	131	133	140	143	143	145	147	145	147	150
Malta	72	74	76	77	79	82	82	85	89	89	92	93	96	97	97	99	100	101	103

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Marshall Islands	n/a	n/a	n/a	102	104	111	114	119	138	130	137	146	150	153	154	151	149	149	151
Mauritania	73	74	80	82	96	101	110	118	123	129	137	144	149	156	164	159	164	166	172
Mauritius	100	105	110	114	121	125	140	152	162	165	175	183	189	197	197	200	204	213	225
Mexico	64	67	71	74	78	80	83	87	92	96	100	104	107	112	116	119	123	131	137
Micronesia	84	83	83	84	86	90	94	97	108	112	115	124	127	128	128	128	129	130	132
Moldova	6 457	6 870	7 175	8 301	9 336	10 273	11 719	13 256	14 229	14 291	15 446	16 648	17 306	18 202	19 054	21 631	22 143	23 768	24 481
Mongolia	27	29	29	31	34	37	39	45	55	56	64	70	80	89	98	100	100	108	116
Montenegro	126	161	176	187	194	198	204	219	235	238	240	248	261	262	261	265	267	272	280
Morocco	91	93	94	96	96	98	102	104	108	106	109	110	112	113	115	115	117	120	123
Mozambique	61	74	81	92	100	111	122	134	142	148	173	182	186	192	194	216	261	280	298
Myanmar	16	24	37	40	43	48	67	81	83	89	97	96	101	107	114	123	132	139	148
Namibia	46	50	57	59	61	63	67	71	79	85	88	94	100	105	110	114	122	128	132
Nauru	n/a	n/a	n/a	n/a	66	66	81	85	89	105	99	98	98	97	106	110	119	121	124
Nepal	36	37	38	40	41	44	48	50	55	61	67	73	82	88	95	102	113	116	121
Netherlands	76	80	82	84	85	86	88	89	91	91	93	95	98	100	100	100	101	102	104
New Zealand	100	102	105	106	109	113	115	119	123	126	131	133	134	136	137	138	139	142	144
Nicaragua	65	68	71	75	82	90	99	116	132	133	145	157	167	176	188	194	200	211	226
Niger	80	83	83	82	85	89	89	93	106	102	104	105	106	107	107	109	107	112	114
Nigeria	34	40	44	55	60	67	73	78	90	102	114	126	141	152	164	180	214	246	278
Norway	82	83	86	86	87	89	91	93	95	97	100	100	102	104	106	108	112	114	116
Oman	104	100	100	100	102	104	108	117	131	132	138	142	146	147	148	148	150	152	155
Pakistan	60	62	65	66	71	78	84	89	109	121	135	153	170	180	195	201	207	215	227
Palau	79	79	80	80	82	85	88	92	104	102	103	112	113	117	122	121	122	122	125
Panama	66	66	67	67	68	71	72	77	82	84	88	93	98	101	102	103	104	105	107
Papua New Guinea	247	273	313	340	348	364	361	372	414	438	459	479	507	522	557	592	631	661	688
Paraguay	35	38	44	48	49	54	61	65	69	71	76	79	83	86	89	92	96	100	104
Peru	82	82	83	85	88	89	90	94	100	100	102	107	110	113	117	122	126	127	131
Philippines	58	60	62	64	70	74	78	81	87	91	94	98	101	105	107	108	110	113	119
Poland	119	123	124	127	132	133	135	140	145	150	155	162	166	167	165	164	166	169	173
Portugal	75	78	81	83	85	87	89	91	92	92	94	98	100	100	100	100	101	102	107
Puerto Rico	85	84	86	86	90	96	100	104	106	110	110	114	115	116	116	116	117	118	121
Qatar																			
Romania	37	48	57	65	71	77	81	86	91	96	103	107	112	114	115	114	113	117	121
Russia	303	359	413	463	517	573	625	699	792	862	937	994	1 060	1 128	1 256	1 419	1 495	1 532	1 587
Rwanda	41	41	44	47	52	55	61	65	80	84	85	92	95	99	101	105	113	114	119
Samoa	59	60	66	66	76	77	78	85	92	101	101	104	110	108	108	108	111	112	115
San Marino	n/a	n/a	n/a	85	86	88	90	93	96	98	101	103	106	107	108	108	109	110	112

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
São Tomé and Príncipe	104	114	124	137	157	184	230	293	366	425	480	537	593	635	676	702	738	795	843
Saudi Arabia	69	69	69	69	70	71	73	77	84	88	93	95	98	101	103	104	105	104	107
Senegal	80	83	85	83	85	86	89	95	100	95	100	102	103	103	103	103	105	104	105
Serbia	53	67	69	72	82	95	100	111	121	129	142	152	170	174	177	180	182	188	192
Seychelles	42	44	44	46	47	46	46	54	88	86	86	91	96	100	100	103	103	107	112
Sierra Leone	53	54	53	59	67	76	82	93	102	110	118	126	134	141	147	160	187	216	249
Singapore	76	75	75	76	77	78	79	82	86	85	89	94	98	100	100	99	99	100	102
Slovak Republic	63	68	70	76	80	83	86	88	91	91	93	97	100	100	100	100	100	102	105
Slovenia	65	70	75	78	81	83	85	90	92	93	95	97	100	100	100	100	101	102	104
Solomon Islands	67	72	83	86	92	100	110	122	144	147	148	162	170	174	182	188	184	188	194
Somalia	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	100	103	104	103	103	108	111
South Africa	41	43	48	48	50	52	55	59	65	69	72	76	81	85	89	94	100	105	111
South Sudan	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	135	170	155	170	357	2 068	4 502	8 975
Spain	73	75	78	80	82	85	88	91	93	93	96	98	101	102	100	100	102	103	105
Sri Lanka	30	33	37	41	47	50	57	68	77	81	86	91	99	104	105	110	115	123	129
St. Kitts and Nevis	74	76	77	79	81	85	92	95	101	102	107	109	109	110	109	107	107	108	110
St. Lucia	84	87	86	86	89	94	95	101	105	101	106	111	116	115	120	116	113	115	118
St. Vincent and the Grenadines	75	77	76	79	80	83	87	94	103	100	101	106	107	107	107	105	106	109	112
Sudan	52	54	66	71	77	81	94	102	117	133	153	182	263	373	469	528	688	862	1 416
Suriname	19	19	24	27	30	36	38	41	45	45	50	57	60	60	63	78	119	131	139
Sweden	80	82	84	85	86	87	89	91	93	95	97	98	99	99	99	100	101	103	105
Switzerland	95	95	96	96	98	99	99	101	102	102	103	102	102	102	102	100	100	101	103
Syria	100	108	108	113	124	131	139	146	168	171	182	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Taiwan Province of China	86	84	85	85	86	88	89	92	93	93	94	96	97	98	98	98	100	101	103
Tajikistan	215	242	276	314	332	356	401	480	537	564	619	677	720	747	802	843	894	953	1 001
Tanzania	100	105	109	114	119	125	133	142	161	181	191	229	256	270	283	303	318	330	345
Thailand	71	71	72	73	76	80	83	85	86	89	91	95	98	100	100	99	101	101	102
Timor-Leste	48	51	54	57	58	59	63	67	72	72	78	90	100	104	104	104	104	105	107
Togo	77	82	83	82	85	90	91	94	104	104	108	110	113	112	115	116	117	115	117
Tonga	48	53	60	67	73	79	83	88	94	95	100	104	106	107	107	106	113	120	131
Trinidad and Tobago	43	44	46	47	50	54	59	64	75	76	88	93	100	106	115	116	120	122	124
Tunisia	73	75	76	80	81	83	86	91	94	98	102	106	112	118	124	129	134	143	156
Turkey	40	68	88	104	114	123	134	146	160	171	182	201	213	229	248	270	293	327	393
Turkmenistan	138	155	167	172	187	207	221	241	262	262	275	290	313	326	340	360	383	422	462
Tuvalu	100	105	105	111	113	118	125	125	141	135	133	135	137	141	142	147	151	158	164
Uganda	58	55	58	62	67	69	77	81	92	102	104	128	134	141	144	156	165	170	178
Ukraine (děleno 1 milion)	12	12	12	13	15	17	19	22	26	30	32	34	34	34	42	61	68	78	85

Country	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
United Arab Emirates	146	150	154	157	165	175	196	218	237	238	242	242	244	247	255	264	268	273	283
United Kingdom	73	74	75	76	77	79	81	83	86	88	91	95	97	99	100	100	102	105	107
United States	175	178	182	186	192	199	203	212	213	217	221	228	232	235	236	238	243	248	254
Uruguay	43	45	56	62	67	70	75	81	88	94	100	109	117	127	137	150	162	173	187
Uzbekistan	618	781	950	1 033	1 128	1 257	1 393	1 559	1 774	1 993	2 231	2 534	2 808	3 112	3 399	3 685	3 975	4 727	5 552
Vanuatu	104	106	109	112	113	115	117	122	129	132	136	138	139	141	143	145	148	153	160
Venezuela	27	31	40	51	61	70	82	100	131	164	208	266	319	502	826	2 146	8 641	252 158	6 304 192 261
Vietnam	80	80	84	86	95	103	110	124	149	158	177	209	223	237	241	242	254	260	271
Yemen	100	122	128	145	159	179	193	215	238	259	292	359	380	411	452	597	582	894	1 162
Zambia	28	33	42	49	58	67	73	79	92	102	110	117	126	135	146	176	190	201	218
Zimbabwe	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	59	55	56	59	61	61	61	59	59	61	64

Zdroj: Download entire World Economic Outlook database, October 2018. [online]. Dostupné z: https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weodata/download.aspx